

ČAS V ROCE 2025

Ročenka
České
archivní
společnosti

ČAS v roce 2025

Ročenka České archivní společnosti

Česká archivní společnost, z. s.

Praha 2026

Tato publikace byla vydána s finanční podporou
Rady vědeckých společností ČR a Akademie věd České republiky.

ČAS v roce 2025

Ročenka České archivní společnosti

Redakce: Tomáš Lachman, Hynek Oberhel, Miroslav Svoboda,
Martina Šumová, Hana Šústková, Jana Barbora Slaběňáková

Vydala: Česká archivní společnost, z. s., Archivní 2257/4, 149 00 Praha 4
v Praze roku 2026.

Autoři fotografií: uvedeni v textu.

Sazba: Michal Hájek

Počet stran: 68, fotografií 76

Vydání první. Náklad 150 výtisků.

ISBN 978-80-88223-13-9

<http://www.cesarch.cz>, e-mail: cesarch@cesarch.cz

Obsah

Editorial předsedy České archivní společnosti / <i>Karel Halla</i>	6
ÚVODEM	8
Poslání České archivní společnosti / <i>Karel Halla</i>	9
Složení výboru České archivní společnosti / <i>Tomáš Lachman</i>	10
Web České archivní společnosti v roce 2025 / <i>Michal Severa</i>	10
Zpráva o činnosti České archivní společnosti za rok 2025 / <i>Xenie Penížková</i>	11
Pokladní zpráva České archivní společnosti, z. s. za období od 1. ledna 2025 do 31. prosince 2025 / <i>Michal Sejk</i>	15
Z ČINNOSTI ČAS	18
Fond Kláry Holcové pro mladé archiváře / <i>Karel Halla</i>	19
20. archivní konference v Hradci Králové ve dnech 27.–29. 5. 2025 / <i>Michal Kubica – Richard Moravec</i>	20
Studentská vědecká soutěž o Cenu univ. prof. PhDr. Sáši Duškové, DrSc. na roky 2024/2025 / <i>Michal Severa</i>	23
Zpráva o průběhu Mezinárodního dne archivů v roce 2025 / <i>Xenie Penížková</i>	24
Podzimní exkurze České archivní společnosti 9.–11. října 2025 / <i>Vladimíra Hradecká</i> ..	27
Workshopy	31
Prezentace archivů II. Čím a jak oslovit naše publikum: Praha / <i>Kristina Popelka</i>	31
Prezentace archivů II. Čím a jak oslovit naše publikum: Brno / <i>Galina Rucká</i>	31
Ochrana audiovizuálních dokumentů a fotografií II. Seminář Českého komitétu Modrého štitu (ČKMŠ), 9. října 2025, kinosál Národního archivu / <i>Pavel Šimůnek</i>	33
Jednodenní exkurze a komentované prohlídky	35
Zpráva o komentované prohlídce výstavy „Ahoj občani!“ (Karel Kryl proti vnitřní nesvobodě) / <i>Xenie Penížková</i>	35
Exkurze do Armádního muzea Žižkov / <i>Hynek Oberhel</i>	37
Exkurze do Archivu Ministerstva zahraničních věcí / <i>Zuzana Zedníková</i>	38
Exkurze do Správního archivu Ministerstva financí / <i>Radka Kopalová</i>	39
Zahraniční spolupráce v roce 2025 / <i>Karel Halla</i>	40
Z ČINNOSTI STUDENTSKÝCH SEKČÍ, POBOČEK A ODBORNÝCH SKUPIN	43
Výroční zpráva Hradecké studentské sekce ČAS za rok 2025 / <i>Anna Zahajská</i>	44
Výroční zpráva Pražské studentské sekce České archivní společnosti za rok 2025 / <i>Markéta Formánková</i>	45

Zpráva o činnosti Brněnské studentské sekce České archivní společnosti za rok 2025 / <i>Daniel Pavlík</i>	47
Výroční zpráva Českobudějovické studentské sekce České archivní společnosti za rok 2025 / <i>Natálie Kováčiková</i>	49
Brněnská pobočka ČAS v roce 2025 / <i>Radana Červená</i>	51
Výroční zpráva o činnosti Odborné skupiny specializovaných archivů České archivní společnosti za rok 2025 / <i>Tomáš Lachman – Zdeněk Vácha</i>	53
Zpráva o činnosti Odborné skupiny vysokoškolských a vědeckých archivů České archivní společnosti za rok 2025 / <i>Jana Barbora Slaběňáková</i>	56
III. celodenní setkání Odborné skupiny specializovaných archivů České archivní společnosti / <i>Lenka Vrchotová</i>	57
Český komitét Modrého štítu v roce 2025 / <i>Tomáš Lachman</i>	58
SPOLEČENSKÁ RUBRIKA	60
Devadesát roků PhDr. Evy Šmilauerové, CSc. / <i>Vladimíra Hradecká</i>	61
Lenka Matušíková polojubilující / <i>Karel Müller</i>	62
Abrahámoviny Karla Hally / <i>Karel Řeháček</i>	63
Vzpomínka na Viktora Pohanku / <i>Vojtěch Vaněk</i>	65
STATISTIKY	67
Statistika členů České archivní společnosti k 31. 12. 2025	67
Statistiky Facebooku ČAS za rok 2025	67

Editorial předsedy České archivní společnosti

Když se ohlížíme za rokem 2025, nelze přehlédnout, že žijeme v době proměn, které se dotýkají celé společnosti – a archivnictví zůstává jejich přirozenou součástí. Rychlost, s jakou se mění způsoby komunikace, práce s informacemi i očekávání veřejnosti, klade nové nároky na paměťové instituce. Archivy se tak pohybují v prostoru mezi tradicí a inovací, mezi dlouhodobou perspektivou a tlakem na okamžitou dostupnost. Právě v tomto napětí však spočívá jejich smysl: uchovávat kontinuitu a pomáhat společnosti lépe rozumět vlastní minulosti.

Archivnictví se v posledních letech výrazně proměňuje. Digitalizace, správa elektronických dokumentů a nové technologie zasahují do každodenní praxe archivů i profesního profilu archiváře. Stále častěji vystupujeme nejen jako správci fondů, ale také jako průvodci v digitálním prostředí, prostředníci mezi institucemi, badateli a veřejností. Tyto změny přinášejí nové příležitosti, ale i otázky, které nelze řešit izolovaně. O to důležitější je odborný dialog a sdílení zkušeností napříč oborem.

Právě k tomu Česká archivní společnost dlouhodobě směřuje svou činnost. V roce 2025 pokračovaly odborné workshopy, exkurze, setkání tematických skupin i diskuse nad aktuálními problémy archivní praxe – od předarchivní péče a specializovaných fondů až po širší metodické a koncepční otázky. Česká archivní společnost se snaží být otevřenou platformou, která sdružuje archiváře různých typů institucí a podporuje profesní soudržnost v době proměn.

Vedle odborných aktivit hraje stále významnější roli také komunikace archivní obce s veřejností. I v roce 2025 Česká archivní společnost propojovala archivy napříč Českou republikou prostřednictvím platformy www.denarchivu.cz, která vznikla v souvislosti s oslavami Mezinárodního dne archivů. Společný webový prostor umožňuje archivům prezentovat svou činnost jednotným a srozumitelným způsobem a současně ukazuje, že archivy nejsou uzavřenými institucemi, ale živou součástí kulturního a společenského prostoru. Právě tato schopnost spolupráce a společného vystupování je v dnešní době jednou z klíčových hodnot našeho oboru.

Významným vyvrcholením odborného sdílení byla 20. celostátní archivní konference, která se uskutečnila v květnu 2025 v Hradci Králové. Jubilejní setkání nabídlo prostor pro reflexi současného stavu archivnictví i diskusi o jeho dalším směřování. Program konference ukázal, že archivnictví je oborem živým, otevřeným novým výzvám a schopným kritické sebereflexe. Neméně důležitý byl i rozměr osobního setkávání, který posiluje profesní vazby a vytváří prostor pro neformální výměnu zkušeností – něco, co žádná online platforma nikdy zcela nenahradí.

Rok 2025 byl rovněž obdobím, kdy jsme se intenzivně zabývali otázkou, jak lépe sdílet odborné výstupy a výsledky činnosti České archivní společnosti. V tomto kontextu považuji za důležitý krok transformovat postupně Ročenku ČAS do elektronické podoby. Neopouštíme tradiční hodnoty, na nichž Ročenka stojí, ale máme ambici zvýšit její dostupnost, flexibilitu a otevřenost širší odborné, ale i laické veřejnosti. Online forma nám umožní rychleji reagovat na aktuální témata a oslovit nové čtenáře, aniž by utrpěla odborná kvalita obsahu. Proto jsme v letošním roce přistoupili k úpravě obsahové náplně, zatímco nová grafická podoba a on-line verze bude následovat v roce příštím.

Současná společnost klade na archiv y i archiváře nové nároky. Vztah k minulosti se stává citlivým a někdy i konfliktním tématem, v němž se fakta mnohdy střetávají s emocemi a nejrůznějšími interpretacemi. O to důležitější je zachovat profesionalitu, nestrannost a důvěryhodnost – hodnoty, které tvoří základ archivnictví a které jsou dnes aktuálnější než kdy dříve. Archiv není místem rychlých soudů, ale trpělivé práce s prameny a souvislostmi.

Naše Ročenka je svědectvím práce celé archivní komunity. Nabízí zprávy i refle-

xe, které dohromady vytvářejí obraz oboru v pohybu – oboru, jež reaguje na výzvy své doby, aniž by ztrácel kontinuitu se svou tradicí. Je zároveň připomínkou toho, že archivnictví je kolektivním úsilím, založeným na spolupráci, sdílení a vzájemném respektu.

Na závěr mi dovolu te poděkovat všem kolegyním a kolegům, kteří se v roce 2025 podíleli na činnosti České archivní společnosti i na každodenní práci v archivech. Vaše úsilí často zůstává skryté, jeho význam je však dlouhodobý a nezastupitelný. V době rychlých změn je právě schopnost uchovávat paměť, kontext a kontinuitu jedním z největších přínosů archivnictví společnosti. Jsem přesvědčen, že tuto roli budeme plnit i nadále – s odborností, odpovědností a pokorou.

Čtenářům této Ročenky přeji inspirativní a podnětné čtení. Zároveň bych rád vyjádřil přání, aby Česká archivní společnost zůstávala i nadále otevřeným prostorem pro spolupráci, odborný dialog a sdílení zkušeností. Věřím, že právě společná práce a vzájemná komunikace jsou základem dalšího rozvoje našeho oboru.

Karel Halla

ÚVODEM

Poslání České archivní společnosti

Archivy jsou pamětí společnosti – uchovávají stopy lidské činnosti, bez nichž by minulost rychle mizela a přítomnost ztrácela oporu. Jejich úkolem je nejen dokumenty chránit, ale také je zpřístupňovat a zasadit do souvislosti tak, aby mohly sloužit celé společnosti.

Tuto roli naplňují archivy prostřednictvím odborné práce archivářů. Česká archivní společnost je jejich profesním společenstvím a platformou, která archiváře spojuje, podporuje a zastupuje. Vytváříme prostor pro sdílení zkušeností, rozvoj odborných dovedností a sledování nových trendů v oboru – od tradiční péče o archiválie až po práci s digitálními dokumenty.

ČAS se aktivně zapojuje do odborné diskuse o podobě archivnictví v České republice. Podílíme se na přípravě metodických doporučení, vyjadřujeme se k právním předpisům a spolupracujeme s vysokými školami a dalšími institucemi. Přispíváme tak k tomu, aby archivy měly jasná pravidla, kvalitní zázemí a dlouhodobou koncepci své činnosti.

Důležitou součástí činnosti ČAS je i otvírání archivů veřejnosti. Prostřednictvím konferencí, přednášek, publikací a osvětových aktivit pomáháme ukazovat, že archivy nejsou uzavřenými sklady minulosti, ale mís-

tem, kde se setkává historie s každodenním životem. Archivy díky tomu zůstávají živou součástí společnosti a oporou její paměti.

Česká archivní společnost naplňuje své poslání tím, že spojuje archiváře, podporuje jejich odbornou práci a vytváří podmínky pro rozvoj archivnictví jako oboru. Svou činností přispíváme k tomu, aby archivy mohly dlouhodobě plnit svou roli paměti společnosti – odborně, odpovědně a ve prospěch celé veřejnosti.

Foto: Xenie Penížková

Karel Halla

Složení výboru ČAS

Předsednictvo

- **Karel Halla**, předseda
Státní okresní archiv Cheb
- **David Valůšek**, místopředseda
Státní okresní archiv Zlín
- **Xenie Penížková**, jednatelka
Archiv bezpečnostních složek
- **Michal Sejk**, pokladník
Státní okresní archiv Benešov

Členové a členky výboru

- **Stanislav Bárta**
Ústav pomocných věd historických
a archivnictví FF Masarykovy univerzity
- **Markéta Járová**
Státní okresní archiv Plzeň-Jih
- **Tomáš Lachman**
Národní filmový archiv
- **Hynek Oberhel**
Státní okresní archiv Litoměřice
se sídlem v Lovosicích

- **Michal Severa**
Odbor archivní správy a spisové
služby Ministerstva vnitra ČR
- **Jana Barbora Slaběňáková**
Archiv Masarykovy univerzity
- **Martina Šumová**
Archiv Senátu PČR
- **Miroslav Svoboda**
Státní okresní archiv Břeclav
se sídlem v Mikulově
- **Hana Šústková**
Archiv města Ostravy

Členové a členky revizní komise

- **Martin Myšička**, předseda
Státní okresní archiv Most
- **Radka Kinkorová**
Státní okresní archiv Domažlice
se sídlem v Horšovském Týně
- **Josef Voborný**
Moravský zemský archiv v Brně

Web České archivní společnosti v roce 2025

Česká archivní společnost provozuje svoje webové stránky (<https://cesarch.cz/>), kde zveřejňuje nejen činnost společnosti, ale web se stal důležitým rozcestníkem pro české archivní prostředí. V aktualitách je možné dohledat různé pozvánky na akce konané v českých archivech, ale tato záložka se stala pro všechny archivy důležitým místem, kde lze inzerovat např. i volná místa v archivech a Česká archivní společnost tak napomáhá hledat vhodné uchazeče do českých archivů a spisoven. V prostřední záložce nazvané „nadházející události“ lze hledat akce, které pořádá přímo Česká archivní společnost, jako jsou exkurze, přednášky nebo každoroční valná hromada spo-

lečnosti. V roce 2025 se na webu objevila nová záložka „Dotazník“, která shrnuje dotazníkové šetření v českých archivech, které proběhlo ve spolupráci ČAS a Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra na počátku roku 2025. Nově přibyla záložka „Fond Kláry Holcové pro mladé archiváře“. Fond vznikl ve spolupráci mezi ČAS a rodinou Kláry Holcové, jedné z obětí střelby na Filozofické fakultě UK v roce 2023. Fond má za cíl podporu mladých archivářů v jejich profesním růstu.

Web České archivní společnosti bude v příštích letech aktualizován a dále vizuálně modernizován.

Michal Severa

Zpráva o činnosti České archivní společnosti za rok 2025

Činnost České archivní společnosti i v roce 2025 doplňovaly aktivity čtyř studentských sekcí (Brno, České Budějovice, Hradec Králové a Praha), dvou regionálních poboček a dvou odborných skupin. O aktivitách jednotlivých součástí informují jejich zástupci v samostatných zprávách. K 31. prosinci 2025 měla Česká archivní společnost celkem 561 individuálních a 6 kolektivních členů. Podrobnější statistické údaje však naleznete v samostatné rubrice.

Na tomto místě si dovoluji stručně shrnout činnost výboru a jeho členů v uplynulém roce. Po dvou schůzích předchozího výboru, z nichž jedna se uskutečnila ve Státním okresním archivu v Chebu u příležitosti životního jubilea našeho předsedy, zahájil nový výbor svou činnost bezprostředně po

volební valné hromadě dne 20. března 2025. Do konce roku se výbor sešel ještě pětkrát. S výjimkou jedné schůze se jednání konala v Praze. Pro svá zasedání výbor tradičně využívá prostory různých archivů; v roce 2025 se schůze konaly ve Státním oblastním archivu v Praze a ve Státním oblastním archivu v Litoměřicích, navštíveny byly rovněž specializované archivy – Archiv Ministerstva zahraničních věcí a Archiv tělesné výchovy a sportu Národního muzea. Vánoční jednání proběhlo v zasedací místnosti odboru archivní správy v Praze.

Činnost výboru je průběžně dokumentována prostřednictvím zápisů zveřejňovaných na webových stránkách ČAS. Na počátku roku dominovala především příprava 20. celostátní archivní konference, která se

Foto: Výbor ČAS

Členská základna zaplňuje valnou hromadu

**Část předsednictva soustředěně sleduje
projev ředitele Odboru archivní správy**

uskutečnila na konci května v Hradci Králové a přilákala přes 500 účastníků. Zpětná vazba byla veskrze pozitivní, což bylo pro výbor povzbuzením do další práce, včetně zahájení příprav konference plánované na

**Členské příspěvky lze stále zaplatit
i na valné hromadě**

**Pokladník přednáší zprávu o hospodaření
za rok 2024**

rok 2027 v Českých Budějovicích společně se Státním okresním archivem v Českých Budějovicích.

Výbor se dále intenzivně věnoval diskusi o nové podobě Ročenky ČAS s cílem proměnit ji do budoucna v „živější“ periodikum, a to i ve vazbě na sociální sítě České archivní společnosti, zejména Facebook a Instagram. Byla proto ustanovena nová redakční rada, která má rozhodnout o její budoucí obsahové i grafické podobě.

Významnou a dlouhodobou agendou výboru je Mezinárodní den archivů. V roce 2025 se do této iniciativy zapojilo rekordních 70 institucí, které po celý červen seznamovaly veřejnost s činností archivů. Archivy zpřístupnily své prostory, připravily programy pro děti, besedy, přednášky s pamětníky či workshopy pro kronikáře. Hlavním komunikačním nástrojem se stal web denarchivu.cz, který nabídl přehled zapojených institucí i jednotlivých akcí. Výrazným prvkem byla opět interaktivní mapa archivů, jež zaznamenala více než 6 000 zhlédnutí a potvrdila svou důležitou roli při propagaci archivů. Pro srovnání – v roce 2024 se zapojilo 43 institucí a mapa zaznamenala přibliž-

ně 5 000 přístupů. Lze tedy konstatovat, že se podařilo tato čísla výrazně překonat.

Česká archivní společnost rovněž připravila pro své členy řadu exkurzí. Proběhly jednodenní exkurze, například do Muzea Prahy na výstavu „Ahoj občani!“, do Armádního muzea Žižkov na stálou expozici, do Archivu Ministerstva zahraničních věcí a do Archivu Ministerstva financí ČR. Tradiční třídní podzimní exkurze se uskutečnila ve dnech 9.–11. října 2025 a byla zaměřena na Kutnohorsko. Navštívili jsme Národní archiv a Státní oblastní archiv v Praze na Chodovci a následně Státní okresní archiv Kutná Hora.

Výbor se dále zabýval přípravou Studentské vědecké soutěže o Cenu univerzitní profesorky Sáši Duškové, jejíž vyhlášení proběhlo na archivní konferenci v Hradci Králové. Vítězkou se stala Bc. Eliška Pěnkavová, která do soutěže přepracovala svou bakalářskou práci s názvem Automatizace prepisu starých českých textů.

Dalším projednávaným tématem byl statut a vyhlášení nadačního fondu Kláry Holcové, jehož cílem je podpora studentů a mladých archivářů do 30 let v jejich profesním růstu. Projekty je možné přihlašovat

dvakrát ročně, vždy do 21. prosince a do 30. května. Možnost přispět do fondu mají rovněž jednotliví členové, přičemž podrobné podmínky jsou zveřejněny na webových stránkách ČAS.

V roce 2025 se uskutečnil workshop Prezentace archivů II. Čím a jak oslovit naše publikum?, který proběhl na dvou místech; dne 4. března v Národním archivu v Praze a 13. března v Moravském zemském archivu v Brně. Workshop nabídl archivářům praktický pohled na komunikaci archivní práce směrem k veřejnosti a propojil teoretická východiska s praktickými cvičeními.

Za součinnosti České archivní společnosti a Ministerstva vnitra proběhlo v roce 2025 rozsáhlé dotazníkové šetření mezi zaměstnanci archivů, jehož cílem bylo zjistit aktuální nálady v oboru a představy archivářů o dalším směřování archivnictví v České republice. Výsledky jsou shrnuty a dostupné ke stažení na webových stránkách Ministerstva vnitra.

Pokračovala rovněž agenda databáze Hroby českých archivářů a připravuje se její webová prezentace.

Dále pokračuje spolupráce České archivní společnosti s Asociací muzeí a galerií,

Prohlídka rekonstruovaných prostor v SOA Litoměřice

Jednání výboru v Archivu Ministerstva zahraničních věcí, 3. září 2025

jejímž výsledkem bude podzimní konference věnovaná problematice autorského práva v archivní a muzejní praxi.

Na závěr mi dovoluť stručně zmínit další aktivity členů výboru. Předseda ČAS Karel Halla i nadále zastupuje spolek v Radě vědeckých společností Akademie věd ČR a zároveň působí jako zástupce ČAS v České komisi pro UNESCO, kde je členem sekce pro kulturu a komunikaci a sekce pro vzdělávání, vědu a informatiku. Zástupcem ČAS v Českém komitétu Modrého štítu zůstává Tomáš Lachman.

V rámci zahraničních aktivit se Karel Halla a David Valůšek zúčastnili květnové Konference Spolku maďarských archivářek a archivářů. Karel Halla dále zastupoval Českou archivní společnost na mimořádném sjezdu Spolku polských archivářů ve Varšavě, na Německém archivním sněmu ve Fuldě a na Rakouském archivním sněmu ve Vídni.

Xenie Penížková

Před jednáním výboru v Litoměřicích, 4. června 2025: jubilant Hynek Oberhel s jednatelkou a předsedou

Jednání výboru v Národním muzeu – Archiv tělesné výchovy a sportu, 8. října 2025

Setkání členů výboru se zástupci studentských sekcí v Archivu bezpečnostních složek, 7. října 2025

Pokladní zpráva České archivní společnosti, z. s. za období od 1. ledna 2025 do 31. prosince 2025

Výchozím údajem, ze kterého vychází předkládaná zpráva, se stal konečný zůstatek k 31. 12. 2024, který činil **692 062,90 Kč (331 175,92 Kč na účtu, 7 247 Kč v hotovosti a 353 639,98 Kč na spořicímu účtu)**.

Základem pro hospodaření ČAS byl rozpočet schválený valnou hromadou dne 20. března 2025. Rozpočet byl koncipován jako schodkový a byl účetně výrazně překročen jak v příjmové, tak ve výdajové části. Na pokrytí výdajového schodku ve výši 130 000 Kč byla použita účelová dotace, která byla poskytnutá na archivní konferenci již v předchozím rozpočtovém období.

Běžné příjmy ČAS tvořily členské příspěvky, prodej publikací, dotace od Rady vědeckých společností Akademie věd ČR, příjmy v souvislosti s celostátní archivní konferencí v Hradci Králové a poplatky od účastníků podzimní exkurze a dalších akcí ČAS. Novinkou v plnění rozpočtu za rok 2025 je zřízení účtu tzv. Fondu Kláry Holcové, který bude sloužit pro podporu studentských aktivit. Zároveň je nutno počítat do celkových příjmů naší společnosti i příjem z úroků spořicího účtu, zřízeného v roce 2024.

Zásadní příjmovou i výdajovou položkou roku 2025 byly platby uskutečněné v rámci celostátní archivní konference v Hradci Králové. Celkové příjmy dosáhly výše **1 222 938,01 Kč**, v celkovém vyúčtování konference je však nutno počítat i s příjmem z roku 2024; po této korekci se příjmy dostaly na **1 422 938,01 Kč**.

U členských příspěvků rozpočet počítal s výší **90 000 Kč**, od členstva se nakonec vybralo **96 150 Kč**.

Rozpočtová položka Příjmy z publikací vydaných ČAS počítala na základě zku-

šeností z předchozích let s příjmy ve výši **20 000 Kč**, nakonec dosáhla celkové sumy **11 856 Kč**.

Mimořádným příjmem byla dotace, kterou poskytla Rada vědeckých společností Akademie věd ČR, celkem ve výši **60 000 Kč**, a to na konferenci v Hradci Králové (40 000 Kč), předtiskovou přípravu a tisk tradiční Ročenky ČAS v roce 2024 (10 000 Kč) a na tradiční podzimní exkurzi (10 000 Kč). Tato dotace byla na počátku letošního roku (2026) řádně vyúčtována poskytovateli dotace.

Příjmy z tradiční podzimní exkurze dosáhly **130 600 Kč**, z jednodenních exkurzí pak máme příjem ve výši **6 300 Kč**. Uspořádání dalších akcí vzdělávacího charakteru (setkání Odborné skupiny specializovaných a archivů a workshop) přinesly do rozpočtu **27 700 Kč**.

Na účet Fondu Kláry Holcové bylo uloženo celkem **277 803 Kč** (z toho 50 000 Kč bylo převedeno z běžného účtu ČAS).

Výše připsaných úroků na spořicímu účtu byla v roce 2025 celkem **8 960,38 Kč**.

Úplnost čerpání rozpočtu v roce 2025 pak doplňuje převedení finančního zůstatku Olomoucké studentské sekce ve výši **456 Kč** do pokladny ČAS.

Celkové příjmy ČAS dosáhly za rok 2025 výše **1 802 763,39 Kč**, překročily tedy původně rozpočtovanou částku téměř o více než 400 000 Kč.

Hlavními výdaji v roce 2025 byly jednoznačně platby na archivní konferenci v Hradci Králové. V konečném součtu jsme dosáhli výdajů ve výši **1 231 386,55 Kč**. Je tedy zřejmé, že konference ve výsledku skončila přebytkem více než 200 000 Kč.

Položka administrativa zahrnuje tak jako každý rok výhradně výdaje za zpracování kompletního účetnictví a vyhotovení daňového priznání, které byly rozpočtovány a proplaceny ve výši **10 000 Kč**.

Běžný spotřební materiál byl pořízen v celkové částce **232 Kč** (rozpočet 500 Kč), za poštovné a dopravné bylo utraceno **106 Kč** (oproti rozpočtovaným 2 000 Kč).

Z položky Občerstvení pro výbor (2 000 Kč) bylo vyčerpáno **1 150 Kč**, položka občerstvení pro valnou hromadu byla čerpána ve výši **3 870 Kč** (rozpočet 5 000 Kč).

Položka cestovné byla rozpočtována ve výši 4 000 Kč, využity nebyly žádné finanční prostředky.

Plánovaná částka na konference, setkání, přednášky a semináře byla 45 000 Kč, ovšem čerpáno bylo pouze **19 824 Kč**.

Náklady na publikační činnost – Ročenka ČAS v roce 2024 – byly rozpočtovány ve výši 60 000 Kč, ovšem vyčerpáno bylo pouze **36 000 Kč**.

Príspevky na činnost poboček a studentských sekcí nebyly v roce 2025 vyplaceny.

Z 4 000 Kč v rozpočtové položce na dary a květiny bylo vydáno **857,80 Kč**.

Grafické služby byly proplaceny v celkové výši **12 000 Kč** (z plánovaných 30 000 Kč).

Celkové náklady na exkurzi, na niž bylo rozpočtováno 150 000 Kč, dosáhly **119 715,24 Kč**. Exkurze tedy vykázala celkový přebytek. I jednodenní exkurze skončily přebytkem, přičemž za ně bylo vydáno celkem **3 639 Kč**.

Rozpočtová položka spojená s údržbou a správou webových stránek byla využita ve výši **14 498,85 Kč** oproti plánovaným 30 000 Kč.

Členský příspěvek Modrému štítu byl v loňském roce uhrazen v plánované výši **5 000 Kč**.

Finanční odměna vítězce studentské vědecké soutěže byla proplacena v rozpočtované výši **30 000 Kč**.

Dañ z úroku na spořicímu účtu dosáhly výše **1 881,62 Kč**.

Do výdajové části rozpočtu je nutné započítat také převod finančních prostředků ve výši **50 000 Kč** na účet Fondu Kláry Holcové.

Tím celkové výdaje za rok 2025 činí v součtu **1 527 237,06 Kč** oproti rozpočtované částce 1 496 000 Kč.

Celkové plnění rozpočtu tedy skončilo v kladných číslech, a to přebytkem ve výši **275 526,33 Kč**.

Při porovnání s počátečním stavem **692 062,90 Kč**, připočtením celkových příjmů ve výši **1 802 763,39 Kč** a odečtením výdajů ve výši **1 540 161,06 Kč** dosáhlo finanční jmění ČAS k 31. prosinci 2025 celkové výše **954 665,23 Kč**. Z toho pokladní hotovost činila **27 711 Kč**, zůstatek na běžném účtu **288 432,49 Kč**, zůstatek na spořicímu účtu **360 718,74 Kč** a zůstatek na účtu fondu Kláry Holcové **277 803 Kč**.

V Praze, dne 22. února 2026

*Michal Sejk
pokladník České archivní společnosti*

POLOŽKA		ROZPOČET 2025	PLNĚNÍ ROZPOČTU 2025
PŘÍJMY			
Členské příspěvky		95 000,00 Kč	96 150,00 Kč
Prodej publikací		20 000,00 Kč	11 856,00 Kč
Mimořádné příjmy – dotace RVS (mimo konferenci)	Ročenka	30 000,00 Kč	10 000,00 Kč
	Exkurze	10 000,00 Kč	10 000,00 Kč
	Workshopy	10 000,00 Kč	0,00 Kč
Konference 2025	RVS	40 000,00 Kč	40 000,00 Kč
	Příspěvky	450 000,00 Kč	719 938,01 Kč
	Sponzoři	350 000,00 Kč	293 000,00 Kč
	Město a Kraj	170 000,00 Kč	170 000,00 Kč
Exkurze	podzimní („velká“)	150 000,00 Kč	130 600,00 Kč
	jednodenní	5 000,00 Kč	6 300,00 Kč
Konference, přednášky, setkání, semináře		30 000,00 Kč	27 700,00 Kč
Spořicí účet	vklady	0,00 Kč	0,00 Kč
	úroky	6 000,00 Kč	8 960,38 Kč
Fond Kláry Holcové			277 803,00 Kč
Zůstatek pokladny Olomoucké sekce			456,00 Kč
VÝDAJE			
Administrativa		10 000,00 Kč	10 000,00 Kč
Poštovné a dopravné		2 000,00 Kč	106,00 Kč
Materiál do spotřeby		500,00 Kč	232,00 Kč
Občerstvení pro výbor		2 000,00 Kč	1 150,00 Kč
Občerstvení pro valnou hromadu		5 000,00 Kč	3 870,00 Kč
Cestovné		4 000,00 Kč	0,00 Kč
Konference, setkání, přednášky, semináře		45 000,00 Kč	19 824,00 Kč
Konference		1 090 000,00 Kč	1 231 386,55 Kč
Publikační činnost – Ročenka ČAS		60 000,00 Kč	36 000,00 Kč
Příspěvek na činnost – Ještědská pobočka		4 000,00 Kč	0,00 Kč
Příspěvek na činnost – Brněnská pobočka		4 000,00 Kč	0,00 Kč
Příspěvek na činnost – studentská sekce Brno		4 000,00 Kč	0,00 Kč
Příspěvek na činnost – studentská sekce Č. Budějovice		4 000,00 Kč	0,00 Kč
Příspěvek na činnost – studentská sekce H. Králové		4 000,00 Kč	0,00 Kč
Příspěvek na činnost – studentská sekce Praha		4 000,00 Kč	0,00 Kč
Dary na reprezentaci, květiny (mimo velké akce)		4 000,00 Kč	857,80 Kč
Grafické služby		30 000,00 Kč	12 000,00 Kč
Exkurze	podzimní	150 000,00 Kč	119 715,24 Kč
	jednodenní	3 000,00 Kč	3 639,00 Kč
Správa webových stránek / webhosting		30 000,00 Kč	14 498,85 Kč
Členský příspěvek Modrý štít		5 000,00 Kč	5 000,00 Kč
Studentská vědecká soutěž		30 000,00 Kč	30 000,00 Kč
Spořicí účet	vklady z běžného účtu	0,00 Kč	0,00 Kč
	daň z úroku	1 500,00 Kč	1 881,62 Kč
Fond Kláry Holcové			50 000,00 Kč
VÝDAJE PLÁNOVANÉ ZA ROK		1 496 000,00 Kč	1 540 161,06 Kč
ROZDÍL V ROZPOČTU		-130 000,00 Kč	262 602,33 Kč
PŘÍJMY PLÁNOVANÉ ZA ROK		1 366 000,00 Kč	1 802 763,39 Kč

Z ČINNOSTI ČAS

Fond Kláry Holcové pro mladé archiváře

Události, které se odehrály na konci roku 2023 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, hluboce zasáhly celou českou společnost. Násilný útok, při němž přišli o život studenti a pedagogové, znamenal tragický zásah do akademického prostředí a zanechal trvalou stopu v paměti univerzity i širší veřejnosti. Archivní obec byla těmito událostmi zasázena obzvláště citelně, neboť mezi oběťmi byla i studentka archivnictví Klára Holcová.

Klára byla součástí archivní komunity – jako studentka, kolegyně i aktivní členka Pražské studentské sekce. Její smrt hluboce zasáhla nejen její blízké, ale i spolužáky, vyučující a širší odbornou obec. Zřízení fondu je snahou uchovat památku Kláry Holcové jinak než jen vzpomínkou – formou konkrétní, dlouhodobé a smysluplné podpory mladých lidí, kteří se rozhodli pro studium archivnictví a příbuzných oborů. Z této potřeby a z přesvědčení, že i tragickou zkušenost lze proměnit v něco, co pomáhá dál, vzešla myšlenka na zřízení fondu.

Iniciativa vychází především z vůle rodičů Kláry Holcové, kteří se rozhodli uctít památku své dcery tímto způsobem. Do fondu vložili významné finanční prostředky a od počátku podporovali myšlenku, aby fond sloužil k podpoře studentů archivnictví a mladých archivářů – tedy oboru, jemuž se Klára sama věnovala.

Vznik fondu byl umožněn také díky zprostředkující roli Kristýny Jakl Ansorgové, tehdejší předsedkyně Pražské studentské sekce České archivní společnosti, která navázala kontakt s rodinou Kláry Holcové a významně se podílela na prvotním propojení rodiny s předsedou České archivní společnosti. Ten se následně zapojil do dalších jednání s rodinou a společně s výborem ČAS se podílel na přípravě a vzniku fondu.

Fond Kláry Holcové pro mladé archiváře byl zřízen Českou archivní společností ve spolupráci s rodinou Kláry Holcové jako dlouhodobá iniciativa na podporu studentů archivnictví a mladých archivářů. Nese jméno Kláry Holcové jako připomínku osobní ztráty, ale zároveň jako výraz důvěry rodičů v to, že archivní komunita dokáže jejich dar proměnit v trvalou podporu budoucích generací.

Výzva studentům a mladým archivářům

Fond je určen studentům archivnictví a pomocných věd historických a mladým archivářům do 30 let věku. Podporuje aktivity, které přispívají k rozvoji odborných znalostí, zkušeností i profesních kontaktů – například účast na konferencích, workshopech a letních školách, studijní pobyty, výzkumné cesty, oborové exkurze včetně zahraničních, setkávání studentů archivnictví, publikační náklady či náklady přímo související s výzkumem. Podpořeny mohou být rovněž projekty zaměřené na zpracování vybraných archivních fondů. Fond může pokrýt celé náklady projektu nebo jejich část.

Žádosti o podporu se podávají elektronicky na základě jednoduchého formuláře. Obsahují základní údaje o žadateli, stručné představení projektu a jeho rozpočet. Uzávěrky pro podávání žádostí jsou stanoveny dvakrát ročně – k 30. květnu a 21. prosinci. Projekty posuzuje tříčlenná hodnotící komise složená ze zástupce rodiny Kláry Holcové, předsedy České archivní společnosti a zástupce Pražské studentské sekce ČAS. O výsledcích výzvy jsou žadatelé zpravidla informováni do jednoho měsíce od uzávěrky.

Česká archivní společnost tímto zve studenty a mladé archiváře, aby své projektové

záměry přihlašovali. Fond je určen k tomu, aby pomáhal uskutečnit dobré nápady, které by jinak zůstaly jen na papíře – ať už v poznámkovém bloku, nebo v kartonu nadepsaném „někdy“.

Výzva dárcům

Fond Kláry Holcové vznikl díky podpoře rodiny, České archivní společnosti a dalších dárců. Aby mohl dlouhodobě fungovat a pomáhat co nejširšímu okruhu mladých archivářů, obrací se Česká archivní společnost také na další jednotlivce a instituce s prosbou o podporu.

Příspěvek do fondu představuje investici do vzdělání, odborného růstu a budoucnosti archivnictví. Zároveň je cestou, jak uchovat památku Kláry Holcové prostřednictvím konkrétní pomoci lidem, kteří se rozhodli pečovat o historické prameny a společnou paměť.

Fond Kláry Holcové tak spojuje památku jedné studentky s podporou mnoha dalších a připomíná, že i v oboru, který se každodenně obrací k minulosti, zůstávají nejdůležitějšími lidé – ti současní i ti, kteří teprve přijdou.

Karel Halla

20. archivní konference v Hradci Králové ve dnech 27.–29. 5. 2025

Na konci května uplynulého roku 2025 se Hradec Králové stal místem s největší koncentrací archivářů a archivářek na světě. V metropoli královéhradeckého kraje totiž pořádala Česká archivní společnost se svými partnery 20. celostátní archivní konferenci.

Za zajímavými tématy z oblasti archivnictví nebo spisové služby se sjeli dychtiví posluchači ze všech koutů republiky i zahraniční hosté. Během tří dnů tak zúčastnění mohli nasávat informace, sbírat zkušenosti, vstřebávat nové postřehy, klást nepřijemné otázky nebo přá-

Hlavní sál byl téměř vždy zaplněn

Diskutující v panelu Etika v archivní praxi

Ředitel SOA Hradec Králové přihlíží zahájení konference s předsedou, místopředsedou, jednatelkou ČAS a ředitelem Odboru archivní správy

Z panelu věnovanému krádežím archiválií se nepoživoval audiovizuální záznam

telsky klábovit ve frontě na kávu a občerstvení. Volba kongresového centra Aldis se ukázala jako šťastná, jelikož se zde nacházelo všechno potřebné zázemí, hned několik přednáškových sálů a byl zde velkorysý prostor pro konání společenského večera. Nedílnou součástí konference byl i doprovodný program skládající se z řady pestrých exkurzí a komentovaných prohlídek královéhradeckých památek či institucí. Mezi spokojenější účastníky těchto akcí se jistě řadili ti, kteří zvolili program „pod střechou,“ vzhledem

Zemský archiv v Opavě sdílel své čerstvé zkušenosti s povodněmi v rámci panelu o krizovém řízení

k vytrvalým a nebyvale intenzivním deštovým srážkám.

Hned na úvod se „přepisovaly dějiny“ společně se známými podcastery Martinem Gromanem a Michalem Stehlikem, pak již vypukl bohatý konferenční program. Ten do jisté míry oddělil pravověrné archiváře od spisovkářů, jelikož právě spisová služba si s každou další archivní konferencí „krade“ čím dál větší prostor. Naopak spojujícím tématem, které zákonitě muselo proniknout do každé sekce (snad s výjimkou jógy pro

Foto: Roman Vyšanský

Zaujatě se diskutovalo i během přestávek

Na společenském večeru probíhala živá zábava v sále

...i v předsálí

Na závěr konference předseda ČAS veřejně poděkoval všem organizujícím

zdravá záda) byla digitalizace. Tato magická formule zazněla častěji než nejskloňovanější slovo českého archivnictví – vize.

Posluchači všech panelů mohli buď se zájmem nebo hrůzou v očích poslouchat o průniku umělé inteligence do archivnictví, věřit či nevěřit slibům o novém archivním zákonu, zjistit kam až dosáhne detailnost popisu přístupových bodů či se dojmout nad následky povodní, které loni zasáhly východní část republiky, a naopak smeknout před úsilím všech zaměstnanců Zemské-

ho archivu v Opavě při záchraně a obnově ohroženého archivního dědictví. Velkému diváckému ohlasu se těšil panel o změnách v oblasti vedení spisové služby v elektronické podobě (akreditace, rozšíření počtu dotčených organizací atd.), které se nezadržitelně blíží. Byl to okamžik, kdy ne jeden kolega či kolegyně rychle přepočítávali, kdy že to vlastně jdou do důchodu.

Hradecké setkání nelze spojovat jen s oficiální částí a debatami v rámci panelů. Večerní hodiny vybízely k řadě neformálních

setkání, která probíhala napříč společenskými podniky centra města. Při této příležitosti byly vyměněny cenné rady a zkušenosti, zákulisní informace a drby. Všechny tyto aspekty spojilo a vyvrcholilo společenské setkání na konci druhého konferenčního dne. Opět v prostorách kongresového centra Aldis čekala na přítomné hosty pestrá večere ve formě rautu, dále měli možnost zatančit si a pobavit se ve velkém sále a pokud jim zbylo dostatek sil, tak i navázat nová přátelství u sklenky lahodného moku.

Na závěr nezbyvá prohlásit nic jiného než, že se akce podařila, a to i přes neutu- chající nepřízeň počasí. V posluchačích zanechala 20. archivní konference převážně pozitivní dojmy, o čemž svědčí, že tématem jejich cesty domů byla otázka: „Kde se to koná příště?“ Takže dobrá zpráva nakonec. Další archivní konference se koná již v roce 2027 v Českých Budějovicích.

Michal Kubica – Richard Moravec

Studentská vědecká soutěž o Cenu univ. prof. PhDr. Sáši Duškové, DrSc. na roky 2024/2025

V dubnu 2024 vyhlásila Česká archivní společnost společně s generálním partnerem soutěže Bach systems s.r.o. tradiční vědeckou soutěž. Ta se jako v předchozích letech zaměřila úzce na oblast archivnictví a nově do ní mohly být přihlašovány dosud nepublikované původní studentské vědecké práce o stanoveném rozsahu 36 000–72 000 znaků dle citačního úzu Archivního časopisu. Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže proběhlo 27. května 2025 při

zahájení Celostátní archivní konference, která proběhla v Hradci Králové. V tomto ročníku komise ve složení Michal Severa (předseda), Hana Šústková, Tomáš Lachman, Hynek Oberhel a Lukáš Čoupek posuzovala jeden přihlášený text studentky Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Bc. Elišky Pěnkavové, která přepracovala do soutěžního textu svoji bakalářskou práci s titulem Automatizace přepisu starých českých textů.

Foto: Roman Vyšanský

Předseda ČAS blahopřeje laureátce Ceny univ. prof. PhDr. Sáši Duškové, DrSc.

Laureátka Eliška Pěnkavová

Autorka prokázala velmi dobrou znalost problematiky transliterace a transkripce starých českých textů, přičemž její práce přináší českému odbornému prostředí představení aplikace Transkribus, která dosud není v české archivní praxi příliš rozšířena. Návodné a prakticky orientované předvedení jejich funkcí může významně přispět k její budoucí implementaci v tuzemském prostředí.

V praktické části autorka představila transkripční modely aplikované na Bibli paděřovskou a Bibli svatováclavskou. Významným přínosem studie je rovněž vývoj vlastní aplikace s názvem Automatická transkripce, která umožňuje vložit transliterovaný text a automaticky jej převést do podoby odpovídající dobovému pravopisu. Aplikace navíc poskytuje možnost definovat vlastní transkripční pravidla a upravovat výstupy dle konkrétních potřeb uživatele.

Kombinací nástrojů, jako je Transkribus, či jiných aplikací umožňujících strojové čtení historických textů, a uvedené vlastní aplikace pro automatickou transkripci, lze získat kvalitní transliteraci i následnou transkripci textu. Tato metodika představuje významný přínos pro editory starších textů a poskytuje jim cennou odbornou oporu v jejich práci.

Komise vyhodnotila práci jako přínosnou, splňující status soutěže a jako vhodnou k otištění v Archivním časopise. Na slavnostním vyhlášení výsledků získala autorka odměnu od generálního partnera soutěže, společnosti Bach systems s.r.o., 30 000 Kč a od komise soutěže doporučení k otištění v archivním periodiku. Text bude otištěn v roce 2026.

Michal Severa

Zpráva o průběhu Mezinárodního dne archivů v roce 2025

Mezinárodní den archivů (MDA), tradičně slavený 9. června, se v roce 2025 v České republice konal s mimořádným ohlasem. Do oslav, které probíhaly po celý červen, se zapojilo rekordních 70 archivů z celé republiky. Ty připravily pestrou škálu aktivit pro odbornou i širokou veřejnost. Tato skutečnost potvrzuje rostoucí zájem archivů o společnou prezentaci i dlouhodobý význam MDA jako nástroje popularizace archivnictví. Objevily se reportáže v Českém rozhlasu a články v regionálních i celostátních médiích.

Hlavním komunikačním bodem se stal web

www.denarchivu.cz, který návštěvníkům nabídl přehled zapojených institucí i jednotlivých akcí. Výrazným prvkem byla opět interaktivní mapa archivů, jež zaznamenala více než 6 000 zhlédnutí, a stala se tak důležitým prostředkem orientace i propagace. Každá instituce mohla svou akci registrovat prostřednictvím webového formuláře, využít připravené plakátové PowerPoint šablony a získat propagační materiály – letáky, plakáty a loga Mezinárodního dne archivů – k umístění v archivech a nebo ke sdílení na sociálních sítích České archivní společnosti (Facebook a Instagram). Veškeré podklady

bylo nutné odeslat včas, aby byla zajištěna maximální propagace. Pro srovnání, v roce 2024 jsme zaznamenali přes 5 000 přístupů na mapu a své akce prezentovalo 43 institucí. Letos jsme tedy čísla překonali!

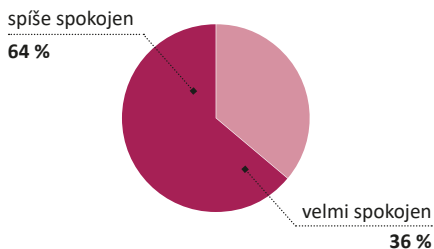
Programy archivů zahrnovaly zejména dny otevřených dveří, výstavy, komentované prohlídky, přednášky, workshopy i aktivity pro školy a rodiny s dětmi. Řada institucí využila MDA k navázání užšího kontaktu s místní komunitou a k prezentaci archivů jako otevřených, živých institucí s nezastupitelnou rolí v ochraně kulturního dědictví.

Součástí letošního ročníku bylo opět systematické sbírání zpětné vazby prostřednictvím online dotazníku. Respondenti hodnotili zejména přehlednost a funkčnost webu „denarchivu.cz“ a sdíleli zkušenosti s přípravou a realizací vlastních akcí. Získané odpovědi a graficky zpracované výstupy poskytují cenné podněty pro další ročníky a ukazují oblasti, které je možné dále rozvíjet – jak v oblasti komunikace, tak v nabídce programů pro veřejnost. Zpětnou vazbu poskytla více než polovina ze zapojených archivů (39), což umožnilo vyhodnotit průběh letošního ročníku a zároveň naznačilo prostor pro širší zapojení archivů v budoucnu.

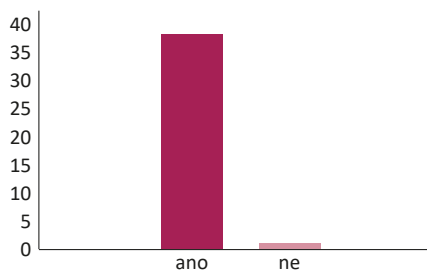
Zpětná vazba od zapojených archivů tedy potvrdila velmi pozitivní přijetí letošní podoby webových stránek. 64 % respondentů uvedlo, že byli s webem spíše spokojeni, a dalších 36 % jej hodnotilo jako velmi povedený. Zároveň drtivá většina archivů využila web k aktivní prezentaci své činnosti – naprostá většina respondentů zde zaregistrovala konkrétní akci k Mezinárodnímu dni archivů, pouze výjimečně k registraci nedošlo.

Z hlediska struktury nabízených programů převažovaly tradiční a veřejnosti oblíbené formáty. Nejčastěji byly pořádány dny otevřených dveří a výstavy, následova-

Jak jste byli spokojeni s letošní podobou webových stránek www.denarchivu.cz

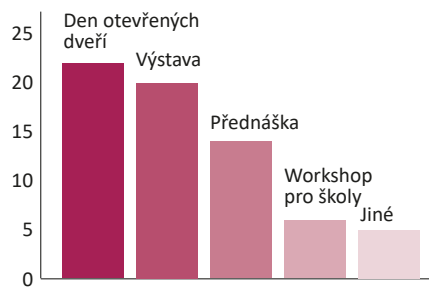

Registroval Váš archiv nějakou událost k MDA na webových stránkách www.denarchivu.cz?

né přednáškami. Menší, avšak významné zastoupení měly také workshopy pro školy a další specifické aktivity přizpůsobené místním podmínkám a cílovým skupinám. Tato pestrost programů dokládá snahu archivů oslovovat různé skupiny návštěvníků a pre-

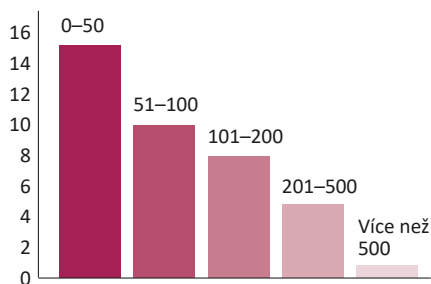
Zastoupení typů akcí

zentovat archivnictví jako otevřený a dynamický obor.

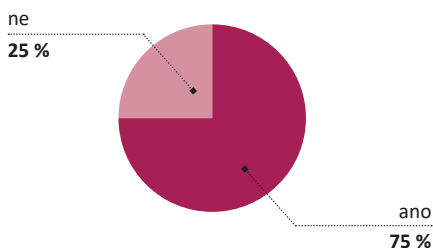
Také návštěvnost akcí vykazovala značnou variabilitu, od menších komorních setkání až po akce s velmi vysokým počtem návštěvníků. Mezinárodní den archivů se tak ukázal jako flexibilní platforma, která umožňuje realizaci jak lokálních aktivit, tak akcí s výrazným veřejným dopadem.

Kolik účastníků navštívilo Vaši akci?

Pozornost byla věnována rovněž mediální prezentaci jednotlivých archivů. Většina archivů propagovala své akce prostřednictvím regionálních médií, což významně přispělo k jejich viditelnosti. Další instituce se opíraly především o vlastní komunikační kanály, zejména osobní pozvánky, webové stránky a profily na sociálních sítích. Vý-

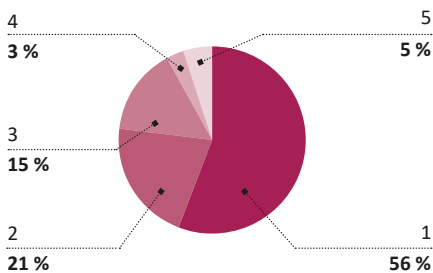
Byla vaše událost prezentována v médiích?

znamnou roli sehrála také centrální prezentace prostřednictvím webu a sociálních sítí České archivní společnosti, případně jiné doplňkové informační zdroje. Kombinace různých forem propagace se ukázala jako účinný nástroj pro oslovení veřejnosti.

Úspěšnost akcí byla ze strany archivů hodnocena převážně velmi pozitivně. Nejvyšší možné hodnocení „1 – výborný ohlas“ udělila většina respondentů, další pak hodnotili svou akci známkou 2. Horší hodnocení se vyskytlo jen ojediněle. Výsledky potvrzují, že většina akcí pořádaných v rámci Mezinárodního dne archivů 2025 se setkala s velmi příznivým ohlaselem návštěvníků.

Myslíte si, že vaše akce měla u návštěvníků úspěch (prosíme o hodnocení jako ve škole)?

Získaná zpětná vazba poskytla cenné podněty pro další rozvoj organizace Mezinárodního dne archivů, zejména v oblasti prezentace akcí a sdílení dobré praxe. Česká archivní společnost děkuje všem archivům, které se do ročníku 2025 aktivně zapojily, i těm, které účast zvažovaly.

Xenie Penížková

Podzimní exkurze České archivní společnosti 9.–11. října 2025

Exkurze tentokrát směřovala hlavně na Kutnohorskou, začali jsme však v Praze a pokračovali přes Kolínsko do Kutné Hory, která byla naším hlavním cílem. Zajímavé prohlídky a přednášky připravily v Praze v budově na Chodovci Národní archiv a Státní oblastní archiv v Praze. Kolegové z oddělení fondů nestátní proveniencce a archivních sbírek NA Jiří Křestan, Roman Štér a Jan Kahuda hovořili o získávání osobních fondů, na něž se toto oddělení NA kromě jiného specializuje, výklad doplnili i několika ukázkami. Následně nás v 5. patře zejména Roman Straka seznámil s činností restaurátorských a konzervátorských dílen, vedle klasických prací péče o archiválie je NA i výzkumným a metodickým pracovištěm.

Martin Sovák ze SOA v Praze předvedl svůj edukační program Cesta archiválie, který slouží jak učitelům pro další vzdělávání žáků a studentů, tak i kolegům z ostatních archivů jako inspirace. Zahájil krátkou přednáškou o účelech a cílech programu. Prošli jsme s ním pak celou „cestu archiválie“ od přijíma-

cí rampy přes dezinfekci, restaurátorskou dílnu, zpracování až po badatelnu. Na závěr pak přišla výstava vybraných archiválií. Obdrželi jsme i „pracovní listy“, které dostávají účastníci exkurze, aby v nich uvedli, co si zapamatovali z výkladu. Všichni jsme ocenili dobrý nápad v obohacení styku archivu s veřejností.

Z Prahy jsme odjeli do Kostelce nad Černými lesy, po vydatném obědě v Černokosteckém pivovaru jsme postupně navštívili zámek, v němž dnes sídlí Školní lesní podnik České zemědělské univerzity – lesy jsou tedy stále pro lokalitu typické – a Národní muzeum pivovarnictví. Zámek jsme si s průvodcem prohlédli doslova od přízemí až po půdu a krovy. Národní muzeum pivovarnictví se nachází, jak jinak, v budově bývalého pivovaru a je skutečně muzeem národním. Shromazuje a vystavuje stroje a přístroje získané ze zaniklých nebo zanikajících pivovarů z celé republiky, včetně značně „historických“. I zde se nás ujal velmi poučený průvodce. Uvědomili jsme si, jak dlouhá je cesta k oblíbenému půllitru piva a co je za

Foto: Michaela Calvitti, Xenie Penížková, Zuzana Zedníková

Exkurzi začínáme ve čtvrtek u proslulé fontány v chodoveckém archivním městečku

Roman Štér zaujatě hovoří o pokladech 4. oddělení Národního archivu

Fotografie z exkurzí pražské katedry archivnictví a PVH jsou již archiváliemi

V SOA Praha nám potě Martin Sovák představil edukační program Cesta archiváře

Zavítali jsme i na restaurátorská pracoviště

Poobědvali jsme v pivovarské restauraci v Kostelci nad Černými lesy

tím práce a umu! V podvečerních hodinách jsme dojeli do Kutné Hory a ubytovali se v hotelu Mědínek v historické části města.

Následující den jsme vyrazili do Státního okresního archivu Kutná Hora, který je umístěn v účelově rekonstruované budově bývalé továrny na čokoládu Lidka. Kolegové Vojtěch Vaněk a Viktor Pohanka nás provedli budovou včetně dlouho plánované a ještě ne zcela hotové, ale už fungující restaurátorské dílny, která velmi ulehčí centrálnímu pracovišti SOA Praha. Kolegové připravili ukázky archi-

válií – jeden z nejbohatších okresních archivů má i několik archivních kulturních památek. Pokračovali jsme zpět do historického jádra města, průvodcem nám byl Viktor Pohanka. Zde si neodpustím vsuvku: zhruba za deset dní šokovala archivní veřejnost zpráva, že tento sympatický a nadaný kolega ve věku 39 let náhle zemřel. Čest jeho památce!

Kutná Hora je pochopitelně spjata s dolováním. Návštěva stříbrného dolu byla asi pro většinu z nás neopakovatelným zážitkem, někteří si však do místy nízkých

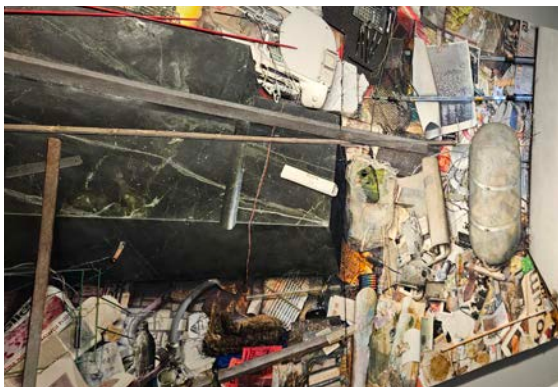
Pivovarské muzeum zaujalo všechny účastníky

Páteční program jsme začali v SOKA Kutná Hora

Skvělý program pro nás připravili Vojtěch Vaněk a Viktor Pohanka

V Galerii Středočeského kraje jsme si prohlédli různorodé artefakty

(120 cm) a stísněných prostor se sestupem 160 schodů z různých důvodů netroufli. Následovala prohlídka nedalekého objektu bývalé jezuitské koleje, dnešního sídla a výstavních prostor Galerie Středočeského kraje (GASK). Podvečerní komentovaná prohlídka gotického skvostu, chrámu sv. Barbory, památky UNESCO, bohatý den zakončila.

Poslední den jsme s průvodkyní zhlédli slavné památky – opět zapsané v seznamu UNESCO – v Sedlci, dnes části Kutné Hory – a to jak známou kostnici, tak i San-

tiniho vedledilo, katedrálu Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele. Krátkou pěší procházkou údolím říčky Vrchlice jsme došli do nedalekého Malešova. Po obědě jsme obdivovali zrekonstruovanou tvrz, někteří stihli navštívit i malé místní muzeum.

Náš dík patří organizátorům exkurze Xenii Penížkové a Hynkovi Oberhelovi, jimž vydatně pomáhala Jana Barbora Slaběňáková.

Vladimíra Hradecká

**Před chrámem svaté Barbory
jsme se museli vyfotit
i občerstvit**

**Z archivu pak
rovnou dolů, do dolu**

WORKSHOPY

Prezentace archivů II.

Čím a jak oslovit naše publikum: Praha

Workshop s názvem „Prezentace archivů II. Čím a jak oslovit naše publikum?“, který proběhl dne 4. března v prostorách Národního archivu v Praze a o dva týdny později také v Moravském zemském archivu v Brně, navázal na předchozí prosincový seminář, týkající se prezentace archivů, a byl přímou reakcí na živý zájem archivářů o tuto problematiku. Lektorkou všech tří pracovních setkání se stala Veronika Bokšteřlová se zkušenostmi z oddělení archivních projektů v České televizi, z oddělení PR v Národním filmovém archivu i ze soukromého sektoru. Workshop pro omezený počet přihlášených sliboval zabývat se praktickými stránkami propagace a naučit archiváře mimo jiné rozpoznat nosná témata, pracovat s jejich obsahem, vybrat vhodné komunikační kanály, přizpůsobit styl komunikace směrem ke konkrétním cílovým skupinám a správně načasovat zveřejnění. Namísto toho byli účastníci po úvodním seznamovacím kolečku a vysvětlení důvodů, proč a jak se angažují ve věci prezentace svého

archivu, rozčlenění do čtyř skupin představujících různá oddělení velké reklamní agentury. Jejich úkolem se následně stalo připravení komplexní prezentace Mezinárodního dne archivů zadané Českou archivní společností, přičemž jedním z hlavních úkolů bylo dodržení fiktivního (a většinou přítomných nicneříkajícího) rozpočtu. Nelze než smeknout před brilantními idejemi a originálními slogany, s nimiž přišli někteří kolegové. Žádný z nápadů se však nedočkal zhodnocení, zdali by byl potenciálně vhodný k oslovení veřejnosti, případně jakým způsobem by se dal v tomto směru neefektivněji využít. Archivář snažící se o zviditelnění svého pracoviště ve veřejném prostoru bez týmu odborníků, bez vzdělání v oboru PR a bez velkorysého finančního rámce si tak z workshopu mnoho poznatků uplatnitelných ve vlastní praxi neodnesl.

Kristina Popelka

Prezentace archivů II.

Čím a jak oslovit naše publikum: Brno

Pokračování praktického workshopu „Prezentace archivů“ se uskutečnilo i v Brně (13. 3. 2025). Hlavním tématem byly možnosti prezentace a medializace činnosti archivů směrem k široké veřejnosti a s tím spojené možnosti public relations možných archivních projektů určených pro zájemce o historii. Workshop připravila a vedla Ve-

ronika Bokšteřlová – kulturní manažerka, dramaturgyně a publicistka aktivní v oblasti filmové kultury, veřejných projekcí, strategické komunikace a médií se zaměřením na ochranu a propagaci kulturního dědictví.

V první části se archiváři vzájemně seznámili s vlastními zkušenostmi v práci se sociálními sítěmi jednotlivých archivů jako místem,

Momentky z workshopu „Prezentace archivů“ v Brně

kde mohou archivy překročit hranice svých badatelen a oslovit i uživatele, kteří by se jinak o archivní prameny nezajímali. Všichni se shodli na faktu, že sociální sítě podporují otevřenost instituce, posilují její důvěryhodnost a pomáhají budovat pozitivní obraz archivu jako živé a moderní instituce, přičemž jejich hlavním přínosem je možnost přímé a rychlé komunikace s veřejností. Posilují i povědomí o významu archivů ve společnosti.

Formy prezentace archivního obsahu mohou být velmi rozmanité. Archivy aktivní na sociálních sítích zveřejňují digitalizované dokumenty, sestavují tematické příspěvky k významným historickým událostem, výročím a regionálním osobnostem či stavbám, představují každodenní práci archivářů a informují o plánovaných výstavách, přednáškách, dnech otevřených dveří nebo edukačních akcích. Díky sociálním sítím mohou archivy oslovit různorodé cílové skupiny – odbornou veřejnost, studenty, pedagogy, milovníky regionální historie i širokou laickou veřejnost, čemuž je

nutno přizpůsobit také styl komunikace. Zatímco odborné informace mohou být podrobnější, příspěvky určené běžným uživatelům by měly být především srozumitelné, čtivé a poučivé. Je ale nutné počítat s časovou náročností správy sociálních sítí, nutností pravidelné aktualizace obsahu a s odpovědným přístupem.

Ve druhé části workshopu si účastníci v několika skupinách vyzkoušeli v praxi připravit strategii komunikace s médii, oslovení sponzorů, práci s veřejností, partnery a cílovými skupinami smyšlených projektů v návaznosti na budování dobrého jména instituce nebo akce a budoucí možné opakující se spolupráce. Pro archiváře to byl opravdu nelehký úkol, se kterým se poprali s lehkou ošerosným čelem.

Zkušenosti kolegů i odborné rady lektorky přinesly všem zúčastněným cennou inspiraci pro další práci v prezentaci paměťových institucí široké veřejnosti.

Galina Rucká

Ochrana audiovizuálních dokumentů a fotografií II. Seminář Českého komitétu Modrého štítu (ČKMŠ), 9. října 2025, kinosál Národního archivu

Každoroční pořádání odborných seminářů s tematikou ochrany kulturního dědictví patří již neoddelitelně k činnosti ČKMŠ. Letošní seminář nesl ve svém názvu pořadovou číslici dvě a jeho náplní byla kombinace již osvědčených témat a několika novinek. Atraktivní program semináře přilákal opakovaně téměř dvoustovku posluchačů. Průvodci seminářem byli osvědčení moderátoři – Tomáš Lachman (Národní filmový archiv, dále jen NFA) a Jiří Smitka (Státní oblastní archiv v Praze). Úvodní hostitelská slova pronesli ředitel Národního archivu Milan Vojáček a předseda ČKMŠ Pavel Jirásek.

Sérii prezentací zahájila Alena Selucká z Metodického centra konzervace Technického muzea v Brně (dále jen TMB) příspěvkem „Parametry prostředí pro uchovávání fotografického materiálu v muzeích“. Úvodem připomněla skutečnost, že 11 % z celkového počtu 2 874 sbírek muzejní povahy zapsaných v Centrální evidenci sbírek (CES) Ministerstva kultury zahrnuje fotografické materiály různého typu. Doplnila přehled muzeí a galerií s největšími a nejvýznamnějšími fotobírkami v ČR (mj. TMB, Moravská galerie, Národní technické muzeum, Slezské zemské muzeum). Vedle typologie a obsahu

Foto: Eva Tamchynová, Národní archiv

Praktické seznámení s různými typy historických fotografických materiálů v rámci odpoledních přednášek Štěpánky Borýskové a Blanky Hnulíkové

Úvodní slovo předsedy Českého komitétu Modrého štítu Pavla Jiráka

Přednáška Miloslava Nováka (Archiv Českého rozhlasu) o identifikaci (nejen) barevných filmových a fotografických materiálů a využití fotochemických vlastností pro jejich zachování

fotosbírký TMB byly jádrem jejího vystoupení zásady péče o takové fondy, reálná rizika poškození materiálů a typy jeho degradace, technické a fyzikální limity pro ukládání v depozitářích.

Matěj Strnad (NFA) představil principy akviziční politiky mateřské instituce, mezi něž patří mj. nabídková povinnost (týká se současné filmové produkce), nabídky soukromých vlastníků audiovizuálních mate-

riálů nebo delimitace z jiných paměťových institucí (metodicky podchycená je zvláště oblast meziarchivní). Specifikou je výběrová akviziční politika zahrnující „nekinematografické“ sféry, např. studentské tvorby, televizní produkce nebo „nových médií“ (internetové produkce, soukromá a reklamní tvorba atd.). Závěrem prezentace se dotkl otázek legislativních (novela zákona o audiovizu, přípravy nové archivní legislativy) a ukotvení NFA v komplexních materiálech jako je Národní plán digitalizace.

Pavel Jelen (NFA) se zaměřil na problémy regulace podmínek v depozitářích určených nejen pro ukládání filmových a fotografických materiálů. Výklad o problematice dodržování doporučených hodnot fyzikálních veličin zakončil stejně jako na závěr své dřívější prezentace obecně platným doporučením: „Vyvarovat se vystavení sbírek extrémním hodnotám a jejich kolísání v krátkých časových úsecích.“

Vystoupení Jany Příkrylové a Terezie Hlaváčkové (NFA) se zaměřilo na kategorie filmových materiálů (nosičů) a upozornilo na možná nebezpečí provázející jejich dlouhodobé ukládání (stárnutí, chemické změny, organická a mechanická poškození). Důležité místo v rámci preventivních opatření zaujímá digitalizace jako forma ochrany a díky moderním technologiím i badatelsky komfortní prostředek jejich zpřístupnění.

Helena Štaufčíková (NPÚ) obrátila pozornost zpět k tématu fotosbírek. Fotosbírký ve správě NPÚ, uložené na státním zámku v Lysicích obsahují mimo vlastní fondy i klasické dobové „svozy“, mezi nimiž vynikají fotografické kolekce hraběte Gabriela Gudenuse, příslušníka dolnorakouského šlechtického rodu, který prožil většinu svého života na statku Moravec nebo „domácího“ Erwina Antonína Dubského.

Závěr dopoledního bloku obstaral Miloslav Novák (ČVUT, Archiv ČRo). Nabídl poutavou sondou s mnoha ilustracemi do sféry kvality a barevných podání („tradičních“ vlastností) filmových a fotografických materiálů globálně etablovaných výrobců (Kodak, Agfa), ale i dříve využívaných v našem domácím prostředí (např. ORWO). Ukázal široké možnosti digitálního převodu včetně využití soudobých softwarových schopností s obrazy (účelově) manipulovat.

Reprízované prezentace Blanky Hnulíkové a Štěpánky Borýskové (NA) zaujaly svou přehledností již posluchače prvního semináře. Typologie a chronologie historických fotografických technik, pro ně charakteristická poškození a optimální konzervátorské a restaurátorské postupy, doprovázené řadou praktických ukázek, dostaly tentokrát

v rámci odpoledního workshopu zasloužené větší časový prostor.

Závěr semináře patřil vystoupení Tobiáše Bolka (KMVS, advokátní kancelář, s. r. o.). V rámci své prezentace důkladně shrnul legislativní rámec problematiky, která zahrnuje mimo samotné ochrany práv autorů i oblasti zpřístupňování, zákonných licencí, relativně novou sféru klasifikace „osiřelých děl“, zpřístupnění „děl nedostupných na trhu“ atd. Návažná debata a několik „cvičných příkladů“ vycházely z konkrétních dotazů účastníků semináře.

Pavel Šimůnek

Příspěvek je upravenou verzí textu: Pavel ŠIMŮNEK, Ochrana audiovizuálních dokumentů a fotografií II, Věstník Asociace muzeí a galerií, 6/2025, s. 26.

JEDNODENNÍ EXKURZE A KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY

Zpráva o komentované prohlídce výstavy „Ahoj občani!“ (Karel Kryl proti vnitřní nesvobodě)

V průběhu roku 2025 uspořádala Česká archivní společnost pro své členy dvě komentované prohlídky výstavy „Ahoj občani!“, kterou připravil Národní archiv ve spolupráci s Muzeem Prahy. Prohlídky se uskutečnily v pátek 17. ledna a v pátek 28. března 2025 v prostorách Domu U Zlatého prstenu v Praze na Starém Městě a setkaly se s výrazným zájmem odborné veřejnosti. Výstava byla věnována osobnosti Karla Kryla, významného písničkáře, básníka a občanského aktivisty, od jehož narození uplynulo v roce 2025 právě osmdesát let a od předčasného úmrtí

třicet let. Prostřednictvím archivních dokumentů, obrazových materiálů, zvukových záznamů i dobových kontextů přiblížila nejen Krylovo umělecké dílo, ale také jeho nekompromisní občanský postoj a kritický pohled na společenské a politické dění druhé poloviny 20. století.

Komentovanými prohlídkami provedli postupně účastníky archiváři Národního archivu Jakub Šlouf a Jiří Křesťan. Ve svém výkladu se zaměřili na klíčové momenty Krylova života a tvorby – od období roku 1968 a následné emigrace přes léta normali-

**Přivítání u vstupu
do galerie**

**Expozice obsahovala nejen
audiovizuální instalace...**

**...ale i klasická „elpička“
s obaly**

**Výstavou nás s velkým zaujetím
provedl jeden z autorů – Jakub Šlouf**

zace až po jeho návrat po roce 1989. Pozornost byla věnována také proměnám recepce Krylova díla a jeho kritice polistopadového vývoje, která zůstává aktuální i v současné době. Jakub Šlouf a Jiří Křestan se věnovali také cestě osobní pozůstalosti Karla Kryla z německého Pasova do Prahy, do Národního archivu, v létě roku 2021. Archivářům přiblížili tento proces prostřednictvím osobních vzpomínek i drobných historek spojených s náročným stěhováním rozsáhlého fondu, čítajícího na 60 běžných metrů, který

do České republiky převezl kamion. Ten byl plný Krylových hudebních nástrojů, osobních předmětů, rukopisů písní, konceptů pořadů Rádia Svobodná Evropa, osobní korespondence i výtvarných děl.

Na výstavě zazněly také unikátní audio-nahrávky hlasů Krylova otce, ke zhlédnutí byly i méně známé Krylovy osobní artefakty – například plastová figurka Rebeka, kterou si Karel Kryl zakoupil na letišti v Kodani v roce 1969 a která se stala jeho osobním talismanem. Mezi nejvzácnější exponáty však

samozejmě patří písničkářovy kytary. Muzeum Prahy nám vyšlo vstříc a obě komentované prohlídky byly pro zájemce zdarma. Poskytly účastníkům nejen odborný výklad k vystaveným materiálům, ale také prostor pro diskusi a hlubší zamyšlení nad rolí kulturních osobností v moderních dějinách a nad významem archivních pramenů při

jejich interpretaci. Akce tak přispěly k naplnění jednoho z hlavních cílů České archivní společnosti – podporovat odborné vzdělávání, sdílení poznatků a zájem o archivní dědictví v širších společenských souvislostech.

Xenie Penížková

Exkurze do Armádního muzea Žižkov

Dne 28. února 2025 se uskutečnila druhá plánovaná návštěva Armádního muzea Žižkov z cyklu jednodenních archivních exkurzí za laskavého přispění hlavní organizátorky Xenie Penížkové. V obvyklém poledním čase jsme se sešli na recepci. Milým zjištěním je, že návštěva muzea je pro veřejnost zdarma. Po vyřízení formalit se naši skupiny ujal Michal Louč – výzkumný pracovník Odboru monitoringu novodobých operací Armády ČR a zahraničních aktivit, který se stal naším průvodcem expozicemi.

Armádní muzeum mapuje vojenské dějiny našeho území od pravěku po současnost. Výstavní plochy jsou rozsáhlé a zabírají většinu budovy. Celá expozice je rozložena do několika pater podle časových období. Komplex budov prošel v letech 2018–2022 náročnou rekonstrukcí, aby moderně působící výstavní instalace zahrnující i interaktivní prvky mohla zpřístupnit tisíce muzejních předmětů. Zbraně, ať chladné, palné, sečné, bodné a mnohé další jsou všudypřítomné. Nemalá část exponátů je spojena s konkrétními osobami. Výstavní in-

Foto: Xenie Penížková

Začínáme společnou fotografií před vstupem do expozice

stalace je sice doplněna doprovodnými texty, hlavní důraz je ale kladem na vizuální stránku věci. Osobně bych upozornil alespoň na tři exponáty, sbírky či instalace, které mě zaujaly. Za prvé na rekonstrukci fyzické podoby krále Jana Lucemburského na koni v životní velikosti včetně zbroje, doplněnou videem o výzkumu jeho ostatků. Za druhé na klenotnici s rozsáhlou sbírkou (nejen) šavlí a pušek většinou z 19. století. A za třetí na působivou instalaci zákopů 1. světové války doplněnou zvukovými efekty, kterými návštěvník přímo prochází.

Příznivci vojenské historie si zde přijdou opravdu na své, ale vzhledem k množství exponátů je vhodné návštěvě věnovat více času, anebo muzeum navštívit opakovaně. Navíc se zde pravidelně konají i zajímavé přednášky pro veřejnost. A pokud vojenská historie není vaším koníčkem, v nejvyšším patře budovy se skrývá příjemná kavárna s výhledem na Prahu.

Hynek Oberhel

Exkurze do Archivu Ministerstva zahraničních věcí

Ve dnech 19. a 26. září 2025 se konala oblíbená mini exkurze do jednoho z mnoha pražských specializovaných archivů – Archivu Ministerstva zahraničních věcí na Hradčanech. Pod taktovkou jeho vedoucí Mgr. Heleny Balounové a jejich kolegů se nám dostalo nejen odborné archivní, ale i historické a kunsthistorické prohlídky v Černínském paláci. Ten se díky exponované pozici na Loretánském náměstí nachází na místě, ze kterého je exkluzivní výhled na Prahu takřka z každého okna. Samotný archiv se v této

budově s poměrně komplikovanou historií nachází až v horním patře a podkroví, které bylo ve 30. letech 20. století účelově upraveno jako depozitář. Dokonce je zde i původní výtah a část prostor má klimatizaci, ale obojí již volá po rekonstrukci. Kolegové pro nás v badatelně připravili nejprve nové přírůstky – pověřovací listiny velvyslanců. Poté jsme si prošli historický depozitář a trezor z nejvzácnějšími archiváliemi, které sahají až do 18. století. Hlavní obsah tvoří archiválie z 20. století z činnosti ministerstva, ale také

Foto: Xenie Penížková

Prohlédli jsme si vybrané archiválie v badatelně ...

... a zamířili do depozitáře

třeba mezinárodní smlouvy. V současnosti mimo jiné archiv provádí skartační řízení z českých ambasad, včetně těch, kde hrozí válečný konflikt a jejich rušení. Poté se zde ukládají i 3D předměty, např. vstupní tabule se státním znakem. Exkurze pokračovala prohlídkou reprezentačních prostor paláce a původního ministerského bytu, který obývali Jan Masaryk a Edvard Beneš s chotí, kde je uchováno původní historické vybavení.

Samozřejmě archiváři neodolali a vyvolali diskuzi na téma smrti Jana Masaryka, který zde zahynul. Po exkurzi jako vždy následovala neméně oblíbená část programu, a to občerstvení a seznamování s kolegy, tentokrát v historické pivnici U Černého vola.

Zuzana Zedníková

Exkurze do Správního archivu Ministerstva financí

Dne 12. 12. 2025 se uskutečnila exkurze do Správního archivu Ministerstva financí ČR pořádaná Českou archivní společností. Správní archiv je odpovědný za uchování, ochranu, zpřístupňování a využití spisového materiálu, který vzešel z činnosti útvarů ministerstva a zaniklých původců, jejichž právním nástupcem je Ministerstvo financí. Prohlídka byla zahájena v objektu ministerstva v Letenské ulici, správní archiv je umístěn

v bývalém klášterním komplexu Ústavu anglických panen. Po návštěvě podkrovních prostor, kde jsou uloženy archiválie novějšího data, se účastníci přesunuli do krypty pod kostelem sv. Mikuláše na Malostranském náměstí. V kryptě jsou uloženy historické dokumenty vzniklé z činnosti peněžních ústavů, včetně materiálů říšských bank, poválečné náhradové agendy, účetnictví kampaní či pozůstatků Střediska cenných pa-

Foto: Martina Šumová

Sešli jsme se v Letenské ulici před vstupem do prostor archivu

pířů. Jedná se zejména o písemnosti vzniklé z činnosti bývalého Úřředního likvidátora peněžních ústavů a podniků, který byl v roce 1964 transformován na Správu pro věci majetkové a devizové. Představeny byly mimo jiné dokumenty České banky Union, České eskomptní banky i Kreditanstalt der Deutschen. Nejstarší dokumenty se datují do roku 1850, přičemž část materiálu dosud čeká na zpracování. Některé vybrané archiválie budou předány Státnímu oblastnímu archivu v Praze, u dalších bude v budoucnu rozhodnuto o jejich uložení v Národním archivu

nebo v Archivu České národní banky. Součástí spravované agendy jsou rovněž materiály týkající se repatriací volyňských reemigrantů a přesídlenců ze Zakarpatské Ukrajiny, z novějšího období pak dokumenty vztahující se k zákonu č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd. Exkurzi nás provedla PhDr. Jitka Hladíková, které náleží naše poděkování za vstřícnost, věnovaný čas a odborný výklad o fungování Správního archivu Ministerstva financí.

Radka Kopalová

ZAHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE V ROCE 2025

Konference Spolku maďarských archivářek a archivářů 2025 Balatonfenyves (Maďarsko), 20.–22. května 2025

Foto: David Valůšek

Jedna z debat na konferenci Spolku maďarských archivářek a archivářů

Ve dnech 20.–22. května 2025 jsem se společně s kolegou Davidem Valůškem zúčastnil archivního sněmu pořádaného Maďarským svazem archivářů v Balatonfenyves. Program byl zaměřen na aktuální otázky vztahu archivů a vědy, digitální archivnictví, edice pramenů, ochranu archivních fondů a archivní pedagogiku.

Součástí programu byla rovněž mezinárodní sekce, které se zúčastnili všichni zástupci archivních spolků ze střední a východní Evropy. Jednání probíhalo v anglickém a německém jazyce a bylo zaměřeno na výměnu informací o odborných prioritách a výzkumných úkolech archivů v jednotlivých zemích.

Účast přispěla k posílení odborných kontaktů se zahraničními kolegy a k získání přehledu o současných trendech v oblasti digitalizace, ochrany archiválií a prezentace archivního dědictví.

Mimořádný sjezd Spolku polských archivářů Varšava (Polsko), 12.–13. září 2025

Dne 12. září 2025 jsem se na pozvání prezidenta spolku Andrzeje Jabłońskiego zúčastnil mimořádného celostátního sjezdu delegátů Polského sdružení archivářů, který byl spojen s oslavami 60. výročí založení organizace. Program zahrnoval slavnostní část s předáním státních a resortních vyznamenání, odborná vystoupení k dějinám archivní profese v Polsku a prezentaci výsledků sociologického výzkumu zaměřené-

ho na postavení archivářů v současné společnosti. Následující den proběhla odborná konference „Od przeszłości ku przyszłości“, zaměřená na reflexi vývoje archivního stavu a diskusi o budoucím směřování oboru. Účast byla přínosná zejména z hlediska komparativního pohledu na profesní organizaci archivářů a jejich roli v kulturní paměti společnosti.

Německý archivní sněm 2025 Fulda (Německo), 7.–9. října 2025

Ve dnech 7.–9. října 2025 jsem se zúčastnil Německého archivního dne pořádaného Svazem německých archivářů (VdA) ve Fuldě. Program konference byl tematicky

zaměřen na digitalizaci archivů, využívání digitálních reprodukcí a právní aspekty digitálních badatelen. Zúčastnil jsem se slavnostního zahájení, odborných sekcí

Foto: archiv autora

Předseda České archivní společnosti Karel Halla (uprostřed) s předsedou Maďarských archivářů Istvánem Kenyeresem a rakouskou prezidentkou spolku archivářek a archivářů Katrin Sperl

věnovaných přidané hodnotě digitalizátů, praktickým zkušenostem s digitalizací a otázkám právní jistoty při zpřístupňování digitálních archivních materiálů a zejména pak v rámci samostatné mezinárodní sekce s příspěvkem o aktuálním

dění v českém archivnictví s důrazem na krizové řízení. Konference poskytla aktuální přehled o vývoji digitálních služeb v německých archivech a nabídla inspiraci využitelnou i v českém prostředí.

Rakouský archivní sněm Vídeň (Rakousko), 21.–22. října 2025

Ve dnech 21.–22. října 2025 jsem se zúčastnil Rakouského archivního sněmu ve Vídni, jehož hlavním tématem byla ochrana archivních fondů od analogových po digitální podobu. Program zahrnoval odborné sekce věnované pasivní klimatizaci, nouzové ochraně kulturního dědictví, dlouhodobé archivaci digitálních dat a meziinstitucionální spolupráci archivů a knihoven.

Hned na úvodní den konference jsem se jako předseda České archivní společnosti aktivně zapojil do jednání Mezinárodní sekce Rakouského archivního dne, v jehož rámci jsem vystoupil s příspěvkem zaměřeným na přístupy českého archivnictví k problematice ochrany archivních fondů. Ve svém vystoupení jsem představil roli České archivní společnosti a shrnul aktuální diskuse vedené v českém archivním prostředí.

V rámci odborné diskuse jsem se vyjádřil k otázkám koncepčního pojetí ochrany archiválií, rozdílům v přístupu k analogovému archivnímu materiálu a elektronickým dokumentům, kritériím pro výběr archivního materiálu určeného k ochranným zásahům, včetně rozhodování v krizových situacích, a k využívání digitalizace jako součásti preventivní ochrany archivních fondů. Pozornost byla věnována rovněž otázce

existence vlastních restaurátorských pracovišť v archivech, využívání externích služeb a možnostem institucionální spolupráce v oblasti konzervace a restaurování.

Aktivní účast v mezinárodní sekci umožnila cílenou prezentaci českých odborných zkušeností, jejich konfrontaci s přístupy uplatňovanými v jiných zemích a přispěla k posílení odborných kontaktů využitelných pro další mezinárodní spolupráci v oblasti metodiky ochrany archivních fondů, vzdělávání i společných projektových aktivit.

Účast na mezinárodních odborných setkáních představuje klíčový nástroj profesního rozvoje archivářů a současně důležitý prostředek reprezentace České archivní společnosti v zahraničí. Přímá osobní vystoupení v mezinárodním prostředí vytvářejí prostor nejen pro výměnu odborných zkušeností a sledování současných trendů v archivnictví, ale také pro navazování a prohlubování dlouhodobé mezinárodní spolupráce. Mezinárodní sekce a doprovodná odborná jednání posloužila ale také jako platforma pro identifikaci společných témat, která mohou vést ke vzniku společných výzkumných projektů, grantových žádostí a dalších forem institucionální spolupráce.

Karel Halla

**Z ČINNOSTI
STUDENTSKÝCH
SEKCÍ, POBOČEK
A ODBORNÝCH
SKUPIN**

Výroční zpráva Hradecké studentské sekce ČAS za rok 2025

Po posledním půlroce plném zvrátů se nový výbor zvolený na únorové valné hromadě rozhodl soustředit na hezké věci, a tak se spustila lavina akcí. Hned po volbách proběhlo mezisemestrální posezení, oslavili jsme úspěšné zkouškové a vstup do nového semestru.

Postupně se rozběhly organizační schůzky k 20. celostátní archivní konferenci. Začali jsme s výběrem lidí, kteří měli na akci pomáhat. V dubnu jsme uspořádali přednášku profesora Tomáše Petráčka z Pedagogické fakulty UHK na téma „Rozdělená církev z rozdělené společnosti“ a jako každý rok jsme na pár dní odjeli na studijní pobyt do broumovského kláštera organizovaný členy naší sekce. O největších mýtech panelové výstavby nám přišel popovídat Marián Lipták, čímž zahájil neplánovanou sérii přednášek o panelcích.

Koncem května se uskutečnila 20. celostátní archivní konference, na které jsme pomáhali se zajištěním hladkého průběhu akce, měli jsme na starosti prezenční listiny, zprovozňovali prezentace, prodávali knížky

a např. náš kolega z výboru Bc. Roman Vyšanský celou konferenci fotograficky zdokumentoval. Užili jsme si i večery. Jeden večer jsme pozvali archiváře na pivo, ten další jsme jim ve dvě ráno ukazovali krásy Hradce.

S blížícím se létem jsme vypomohli na Dějepisné olympiádě s opravováním testů, přípravou svačinek a dohledem jak nad soutěžícími, tak našimi akademiky. Nakonec jsme uspořádali poslední akci letního semestru – grilovačku. Měli jsme po zkouškách, čas jako by zpomalil, popovídali jsme si o celém akademickém roce a rozloučili se před prázdninami.

Aktivita v zimním semestru začala již v září, kdy jsme se hned několikrát vydali představit náš spolek na uvítací přednášky pro studenty prvních ročníků. Zúčastnili jsme se Noci vědců, na kterou jsme si připravili workshop – pečetení vlastnoručně psané listiny, což zaujalo děti i dospělé. Byli jsme součástí celouniverzitní akce Seš-lost, oblíbená byla zejména naše pivní mapa, kde zájemci museli správně přiřadit pivo k městu

Foto: Martin Dekarfil

Letní semestr jsme tradičně oslavili grilovačkou

Zkoumáme iluminace v Národní knihovně

jeho výroby. I přesto, že byla soutěž těžší než vloni, našli se takoví znalci tohoto chmelového nápoje, kteří měli vše správně. Hned jim byl navrhnout vstup do spolku. Rekordní počet studentů přilákal i náš pub-quiz, který sklídl ohromný úspěch.

Následovala schůze studentských sekcí ČAS v Archivu bezpečnostních složek s prohlídkou. Začátkem října jsme pořádali tradiční Seznamovák archivářů s historickým pub-quizem a pasováním prvků. Společně jsme oslavili začátek nového semestru, vyměnili si zážitky z prázdnin a zanáдали si na rozvrh. Oslavili jsme též příchod nového vedoucího KPVHA, jelikož to byla první spolková akce, na kterou dorazil. Tento měsíc jsme stihli i výlet na výstavu dopisu T. G. Masaryka v Praze.

Listopad patřil přednáškám. Mgr. Michal Lužný z Národní knihovny nám přijel povídat o digitalizaci Kosmovy kroniky a problematice jejich opisů. Druhá přednáška navázala na téma Paneláky z letního semestru, tentokrát od Pavla Grulichy z Panelákové mládeže. Jako každý rok jsme se také zapojili do Dne otevřených dveří a představovali jak spolek, tak studijní program. S výborem jsme v tomto semestru uskutečnili hned několik team-buildingů, jeden z nich byl výlet na výstavu Vltava slavná a splavná, která opravdu stála za to, každý si našel to své.

V prosinci jsme stihli dvě exkurze s našimi akademiky, nejdříve jsme se s panem

dr. Dekarlim podívali do oddělení rukopisů a starých tisků v Národní knihovně, měli jsme možnost navštívit i barokní knihovnu v Klementinu, což nám vyrazilo dech. A taky jsme mohli namíchnout několik turistů, když si po dlouhém čekání ve frontě chtěli knihovnu vyfotit, jenže mezi glóby jsme se promenádovali my.

Hned den na to jsme se s paní dr. Bolom Kotari a dr. Koldou vydali do Archivu Ministerstva zahraničních věcí ČR, kde se archiv nachází neobvykle na půdě. Prošli jsme si nejen archiv, ale i badatelnu, knihovnu, reprezentační prostory, byt Jana Masaryka i s osudovou koupelnou a skončili jsme ve spisovně. Po návratu z Prahy jsme si večer ještě zahráli Dungeons & Dragons.

Blížila se poslední akce tohoto roku – Archivánoční večírek. Sešli jsme se v polovině prosince, nově jsme hráli Jste slabší, máte panáka!, hru inspirovanou ikonickou parodií na televizní soutěž Nejslabší! Máte padáka! Díky skvělé atmosféře jsme si společně užili předvánoční večer. Jako výbor jsme se ještě spontánně vydali 25. prosince do německého Oybinu, abychom se zúčastnili Císařských Vánoc a průvodu ve středověkých kostýmech. Tím ale naše činnost pro tento rok opravdu skončila, už se těšíme na rok následující, který jistě bude ještě lepší!

Anna Zahajská

Výroční zpráva Pražské studentské sekce České archivní společnosti za rok 2025

Rok 2025 byl pro Pražskou studentskou sekci České archivní společnosti rokem velkých změn, personálních obměn a výrazného oživení naší činnosti. Letošní rok jsme od po-

čátku směřovali k prohlubování vazeb uvnitř studentské komunity i s odbornou veřejností.

Ustavující schůze výboru proběhla 2. dubna, na které bylo zvoleno nové vedení:

**Z aktivit Pražské studentské sekce
v roce 2025**

Jan Hajduch (předseda), Markéta Formánková (místopředsedkyně), Vanda Fouňová (místopředsedkyně), Jana Jakubská (místopředsedkyně), Jan Hanousek (zapisovatel). Nový výbor plynule navázal na práci předchůdců s ambicí posílit interakci mezi všemi ročníky oborů Katedry pomocných věd historických a archivního studia FF UK.

První akce proběhla již 26. dubna – pokračování úspěšné exkurze Po stopách Polyxeny z Lobkovic 2 – společně s kolegy z ČBSS ČAS. Ke konci května naše členy čekala návštěva Národního muzea, kam jsme zavítali kvůli světové výstavě Čingischán.

Letní měsíce tak patřily výjezdům mimo Prahu. V červnu jsme navštívili Roztoky u Prahy, kde nás nadchla výstava Drátkovat, flikovat! a prohlídka zámku. Červencové letní dobrodružství nás zavedlo do Rakovníka, kde jsme nahlédli do zákulisí Státního oblastního archivu a den zakončili v železničním muzeu v Lužné.

Další akcí, kterou jsme uspořádali ve spolupráci s Katedrou pomocných věd historických a archivního studia byl tradiční informační den pro nově přijaté studenty prvních ročníků, který se konal 12. září. Nové studenty přivítala vedoucí katedry profesorka Hana Pátková spolu se členy výboru PSS ČAS. Následující týden jsme si nenechali ujít rekonstrukci bitvy na Bílé hoře, kde jsme v krásný slunný den zažili barokní historii.

Podzim přinesl spuštění dvou klíčových projektů naší sekce – Paleografické večery a Auxiliaria Practica. Snažíme se naše znalosti (studentů, kolegů, profesorů) předávat široké veřejnosti a ukazovat, že práce s historickými prameny není výsadou odborníků, ale dovednost, kterou si může osvojit každý. Naším cílem není jen suchý výklad, ale skutečný zážitek z objevování historie. Chceme, aby si každý účastník našich paleografických večerů či

Vánoční setkání na katedře PVHAS FF UK

zajímavých workshopů mohl pomocné vědy historické doslova „osahat“. Mohou si tak vyzkoušet číst historická písmena, psát kaligrafickým písmem, iluminovat...

Závěr roku se nesl v komunitním duchu. Tradiční vánoční setkání na Katedře PVHAS FF UK bylo ideální příležitostí k bilancování uplynulých měsíců u punče a cukroví. Rok 2025 jsme uzavřeli přípravami na lednový Den otevřených dveří, kde jsme jako sekce

prezentovali studium budoucím kolegům.

Do nového roku vstupujeme s energií a rozpracovanými plány a rozvojem započatých projektů. Naším cílem zůstává být otevřenou platformou pro všechny, které spojuje zájem o archivy, historii, kulturu a přátelskou studentskou atmosféru.

Markéta Formánková

Zpráva o činnosti Brněnské studentské sekce České archivní společnosti za rok 2025

Brněnská studentská sekce České archivní společnosti čítala k 31. 12. 2025 celkem 34 členů. Během roku 2025 se počet členů spolku takřka zdvojnásobil a dosáhl tak rekordní výše. V našich řadách jsme přivítali celkem 17 nových členů, se 2 členy (absolventy studia) jsme se naopak rozloučili.

Výbor BSS ČAS se až do valné hromady spolku konané dne 24. 2. 2025 skládal

z následujících členů: Mgr. Laura Maniaková (předsedkyně), Mgr. Bc. Veronika Ondrášková (místopředsedkyně), Bc. Jiří Švec (tajemník), Mgr. Daniela Wallnerová (pokladnice) a Bc. Vojtěch Koudelka (pátý člen výboru). Na valné hromadě byl však zvolen výbor nový, a to ve složení: Daniel Pavlíček (předseda), Kristýna Zimová (místopředsedkyně), Bc. Jiří Švec (tajemník), Karolína

**Exkurze do Kroměříže,
3. května 2025**

Jolana Kadlíková (pokladnice) a Natálie Petroušková (pátá členka výboru).

Spolková činnost v roce 2025 byla vskutku bohatá a rozmanitá. Na začátek zmiňme tradiční paleografický kroužek, který se v jarním i podzimním semestru pravidelně scházel jednou týdně a jenž si nově získal přízeň i studentů cizích oborů.

První akcí nového roku bylo v úterý 14. 1. již tradiční bruslení s BSS na kluzišti Vodova v Brně. Ve čtvrtek 27. 2. přijala pozvání BSS na ústav paní Mgr. Helena Hornychová, soudní znalkyně v oboru expertízy písma, která vedla přednášku na téma „Písmoznalectví a jeho využití v praxi“. V pátek 7. 3. uspořádali magisterští a doktorští studenti již druhý ročník paleografického workshopu pro veřejnost. V sobotu 3. 5. se členové BSS vydali na exkurzi do arcibiskupské zámecké knihovny v Kroměříži a od 13. do 15. 5. pak studenti podnikli archivní exkurzi po paměťových institucích severních Čech. Poslední akcí jarního semestru byla v pondělí 9. 6. pedagogicko-studentská inscenace divadelní hry Pád rodu Votických při příležitosti vernisáže výstavy „Ale proč archiv?“ na dvoře Filozofické fakulty MU.

Podzimní činnost spolku byla zahájena v pondělí 20. 10. tradičním pasováním práváků archivnictví a PVH, letos s podtitulem „Heiligen It Up“. Ve čtvrtek 6. 11. uspořádal spolek za finančního přispění Filozofické fakulty MU přednášku s odborníky s názvem „(Ne)zapomenutí“ přibližující osudy českých vojáků za první světové války. V pátek 28. 11. se studenti vydali na exkurzi do Archivu Moravské galerie v Brně. V pátek 12. 12. se příznivci pohádek sešli již při druhém ročníku předvánočního promítání „Z pohádky do pohádky, do archivu a zase zpátky“ a zimní semestr i celý rok byl pak zakončen v úterý 16. 12. adventním bruslením s BSS.

Pasování prvků, 20. října 2025

Aktuální informace k plánovaným spolkovým událostem či dění na ústavě, ale i fotografie z akcí a exkurzí byly sdíleny převážně prostřednictvím Instagramu a Facebooku, kde se mj. zveřejňovaly i příspěvky věnované zajímavým rukopisným zlomkům a čekání na Vánoce si mohli sledující zkrátit pomocí originálního adventního kalendáře BSS ČAS.

Závěrem krátký vhled do finančního hospodaření BSS ČAS. Celkové výdaje spolku, jež tvořily zejména úhrady výloh spojených s pořádáním spolkových akcí, činily 22 753 Kč. Příjmy tvořené členskými příspěvky a výnosy z akcí činily celkem 6 650 Kč.

Daniel Pavlíček

Výroční zpráva Českobudějovické studentské sekce České archivní společnosti za rok 2025

Na valné hromadě sekce, která se konala 11. března. 2025, byli zvoleni jako členové výboru ČBSS Bc. Natálie Kováčiková (předsedkyně), Bc. Josef Tokár (místopředseda), Bc. Petr Bláha (pokladník), Tereza Janovská (zapisovatelka) a Filip Prokopec. Ze sekce ubyli dva členové přestoupením pod ČAS, ale v průběhu roku se přidalo celkem pět nových členů – ČBSS ČAS má tedy v sou-

časnosti 13 členů, což činí o tři členy více oproti minulému roku.

Dne 26. dubna 2025 jsme společně se zástupci Pražské studentské sekce ČAS vyrazili do Roudnice nad Labem opět po stopách Polyxeny z Lobkovic. Spolu s prof. PhDr. Marií Ryantovou, CSc., které patří náš dík za odborné zaštitění exkurze, jsme absolvovali prohlídku zámku Roudnice nad Labem, poté

**Oslavy 20. výročí založení
Českobudějovické studentské sekce ČAS,
10. prosince 2025**

jsme navštívili věž Hlásku, židovský hřbitov a Kratochvílovu vyhlídku. Exkurze se po všech stránkách zdařila a těšíme se na další akce s kolegy ostatních studentských sekcí.

Předsedkyně Natálie Kováčiková se také za sekci ČBSS ČAS zúčastnila 7. října 2025 setkání zástupců studentských sekcí v Archivu bezpečnostních složek na Bra-

**Setkání studentských sekcí v Archivu
bezpečnostních složek, 7. října 2025**

**Výlet do Roudnice nad Labem,
26. dubna 2025**

nickém náměstí. V rámci setkání proběhla také velmi zajímavá a poučná exkurze, za niž děkujeme zejména Mgr. Xenii Penížkové a dalším zaměstnancům archivu.

V závěru roku 2025 jsme se rozhodli oslavit 20. výročí založení ČBSS ČAS, což z ní činí nejdéle nepřetržitě fungující studentskou sekci České archivní společnosti. Oslava se konala 10. prosince 2025 ve studentském klubu Kampa. Po rozvěšení plakátků, rozeslání pozvánek absolventům a propagaci na sociálních sítích se oslavy zúčastnilo 26 současných i bývalých členů sekce a dalších příznivců. Program se skládal z kvízu a promítání fotek a videí z minulých akcí. Pro účely tohoto výročí byly také vyrobeny placky s logem sekce jako merch. Akce měla velmi pozitivní ohlas s optimistickým výhledem na další akce a výlety, které nás čekají v roce 2026.

Natálie Kováčiková

Přehled hospodaření sekce

Pořadové číslo	Účel platby	Příjmy	Výdaje	Zůstatek
Z předchozího roku				12 878 Kč
1.	Členské příspěvky	1 950 Kč		
2.	20. výročí sekce – odznáčky, občerstvení		1 018 Kč	
3.	Členské příspěvky 2025 – převedení ČAS k 31. 1. 2025		1 950 Kč	
31. 12. 2025		1 950 Kč	2 968 Kč	11 860 Kč
Rozdíl	2968-1950 = 1018 Kč nebo 12878-11860 = 1018 Kč			

Brněnská pobočka ČAS v roce 2025

V mnohém přelomový rok 2025 se v Brněnské pobočce České archivní společnosti nesl na vlně očekávání, ale tak trochu i vzpomínání. V roce 2015 jsme si totiž usmysleli, že tuto pobočku založíme, což se nám o rok později povedlo. Pořádáním společenských a vzdělávacích akcí, procházek, exkurzí, přednášek, adopcí hrobu doc. Jaroslava Dřímala, tím vším si již pobočka udělala v našich kruzích dobré jméno. Nicméně, my neusínáme na vavřínech, protože promyšlení dalšího směřování pobočky patří k častým tématům zasedání jejího výboru.

Ruku v ruce s Ústavem pomocných věd historických a archivnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity jsme jarní semestr zahájili 13. března jubilejním 50. archivním čtvrtkem, který se konal v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea. Chtěli jsme přilákat pozornost kolegů z ostatních pamětových institucí zvolením často probíraného tématu archiválií v muzeích. Panelová diskuse moderovaná a připravená Stanislavem Bártoou byla velmi otevřená a nabídla srovnání odlišných pohledů. V panelu vystoupili Jana Čermáková, Jiří David, Jindřich

Foto: Andrea Špak, Radana Červená

I. Plesový komitét vyhlašuje tombolu na 6. archivním plese, 22. března 2025

II. vlastivědná procházka Masarykovou čtvrtí, 3. dubna 2025

Chatrný a Zdeněk Vácha. Diskuse pak pokračovala v kuloárech. Zajímavé téma skýtá potenciál k dalším takovým setkáním a doufejme, že i k řešení palčivých problémů všech stran. Ještě tentýž měsíc, tedy 28. března jsme už v domácích fakultních prostorech uskutečnili 51. archivní čtvrtek, na kterém nám Tomáš Tandlich a Anna Beňová představili městské statuty na území dnešního Slovenska v 15.–18. století. Knihovny klášterů zrušených v roce 1950 nám v rámci 52. archivního čtvrtka 22. května přiblížila Eva Richtrová. V podzimním semestru jsme v rámci 53. archivního čtvrtka shlédli prezentaci studentů Ústavu pomocných věd historických a archivnictví, díky které jsme se rozhlédli v hesenské archivní krajině v návaznosti na jejich zahraniční studijní cestu. K osudům klášterních archivů a uměleckých sbírek po Akci K se v rámci 54. archivního čtvrtka vrátila Eva Richtrová a doplnila ji

Jitka Křečková. Problematiku erbů a pečeti jako projevů reprezentace nám pak na 55. archivním čtvrtku 11. prosince představili Tereza Dlesková a Petr Houzar. Tím ovšem výčet odborných aktivit brněnské pobočky nekončí, protože u příležitosti Mezinárodního dne archivů jsme připravili panelovou diskuzi o archivech jako nositelích paměti společnosti, osob a institucí, s provokativním názvem *Nepotřebná paměť?* K diskusi Stanislav Bárta svými přesně cílenými dotazy vyzýval Karla Hallu, Radima Polčáka a Milana Vojáčka.

V pořadí 6. archivní ples byl plesem už tak trochu jarním, protože se konal 22. března v našem oblíbeném sále brněnského Semilassa. Po úvodním zahajovacím valčíku tanečnický příjemně zklidnily svým vystoupením baletky ze třídy Heleny Apetaurové ze ZUŠ Jílka. Naopak rozvášnili nás šermíři ze skupiny Duel a Morias, kteří bojovali o srdce jedné z účast-

50. archivní čtvrtek na téma „Archiválie v muzeích“, 13. března 2025

nic plesu. K tanci a poslechu zahrály fantastické Zpěvuchtivé dámy, parket se tancem vlnil v horním sále i v kavárně, kde také ke zpěvu hrála cimbálová muzika Líšňáci. No a třešinkami na plesovém dortu pak byly jako vždy tombola a afterparty, tentokrát pod vedením DJ Januse. Celým večerem provázel Stanislav Bárta. Plesový komitét velmi zvažoval další budoucnost archivních plesů, ale proběhla akce, mohutně podpořená účastí studentů a přátel, mu vlila čerstvou krev do žil, a tak se můžeme těšit na další zahradní slavnost, a také na další ples v letech následujících.

V rámci našich vycházkových aktivit v loňském roce proběhla slibovaná druhá vlastivědná procházka Masarykovou čtvrt-

tí, kterou si pro nás připravil Libor Blažek. S ním jsme se vydali po jihovýchodním okraji Wilsonova lesa na hřeben Žlutého kopce za dalšími významnými brněnskými osobnostmi a zajímavými prvorepublikovými stavbami. Pro velký úspěch, a hlavně díky zájmu, se můžeme těšit na její další pokračování na jaře následujícího roku.

Brněnská pobočka má v současné době 61 členů a je činná na sociálních sítích, kde se objevují různé pozvánky na její akce.

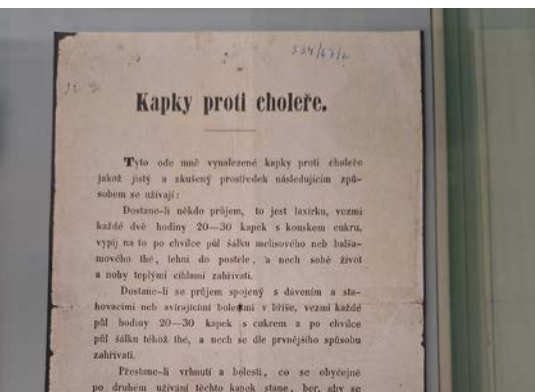
Radana Červená

Výroční zpráva o činnosti Odborné skupiny specializovaných archivů České archivní společnosti v roce 2025

Rok 2025 můžeme za dobu existence Odborné skupiny specializovaných archivů ČAS (OS SA ČAS) opět přiřadit k těm dynamičtějším. Výbor pracoval i nadále ve složení, které vzešlo z voleb v dubnu 2023: Jan Bílek – Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, Marek Ďurčanský – Ústav dějin Univerzity Karlovy a Archiv Univerzity Karlovy, Markéta Kabůrková – Archiv Národní knihovny, Jakub Kunert – Archiv České národní banky, Tomáš Lachman (předseda skupiny) – Národní filmový archiv, Zdeněk Vácha (jednatel skupiny) – Archiv Národního technického muzea, Kamila Mádrová – Český rozhlas. Výbor se během roku sešel k šesti jednáním, zápisy z jednání jsou k dispozici na webových stránkách ČAS. T. Lachman se jako řádný člen výboru ČAS, vzešlého z voleb na Valné hromadě ČAS v březnu 2025, účastnil pravidelných výbo-

rových schůzí společně s dalšími členkami ze specializovaných archivů – Martinou Šumovou (Archiv Senátu Parlamentu ČR) a Janou Barborou Slaběňákovou (Archiv Masarykovy univerzity). Naše skupina nemá vlastní rozpočet, v roce 2025 tedy neprováděla žádné finanční transakce.

V pátek 7. února 2025 proběhlo druhé společné setkání předsedů odborných skupin specializovaných (T. Lachman) a vysokoškolských archivů a vědeckých archivů (Petr Cajthaml) s ředitelem Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR (Daniel Doležal). Vrchní ředitel Sekce legislativy a státní správy (Petr Vokáč) se tentokrát nemohl jednání zúčastnit pro časové zaneprázdnění. Na jednání byl zrekapitulován vývoj v tématech projednaných při minulém setkání v lednu 2024 (mj. aktuální stav přípravy archivního zákona, Národní

Z tradiční podzimní exkurze odborné skupiny – letos do Zdravotnického muzea Národní lékařské knihovny, 22. října 2025

plán digitalizace) a projednána témata nová (mj. obnovení schůzí Vědecké archivní rady, aktualizace metodického pokynu pro akreditaci digitálních archivů). Obdobné setkání je v plánu i na rok 2026.

V pondělí 14. dubna 2025 zavítalo na III. celodenní setkání OS SA ČAS do přednáškového sálu ve sdílené budově Archivu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a Nejvyššího kontrolního úřadu 98 účastníků. Setkání nad tématem „Další vzdělávání v archivnictví (potřeby specializovaných archivů vs. vzdělávací instituce; teorie a srážka s realitou)“, bylo rozděleno do 3 bloků. Pro letošní jednání jsme zvolili formát panelových diskuzí, který se velmi osvědčil a jistě bude aplikován i v dalších letech. Audiovizuální záznam celodenní debaty společně s prezentacemi je možné shlédnout na webových stránkách ČAS, zpráva o setkání je k dispozici v Archivním časopise (č. 4/2025). Po skončení odborné části programu byla pro účastníky připravena prohlídka nového sídla Archivu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR komentovaná jeho vedoucím Petrem Dvořáčkem.

Řada členů OS SA ČAS se zúčastnila jubilejní 20. celostátní archivní konference, která se uskutečnila v Hradci Králové ve dnech 26.–28. května. Helena Balounová (Archiv Ministerstva zahraničních věcí) přijala roli diskutující v bloku „Spojenými silami aneb zkušenosti s implementací Národní digitální badatelný“, Marie Barešová (Národní filmový archiv) diskutovala v bloku „Etika v archivní práci“ a Daniela Brádlrová (Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR) v bloku „Archivní vzdělávání na rozcestí?“. Jan Bílek (Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové) koncepčně připravil a moderoval blok „Edice na stůl II“ věnovaný vydávání osobní korespondence.

Do oslav Mezinárodního dne archivů se pod záštitou ČAS aktivně zapojilo pět specializovaných archivů. Začátkem srpna byla ustavena Pracovní skupina ministerstva vnitra pro koordinaci zavádění umělé inteligence (AI) v českých archivech, ze specializovaných archivů jsou jejími členy Soňa Martinovská (Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR) a Bohuš Získal (Národní filmový archiv). Prvním úkolem skupiny je zmapování aktuálního stavu využití AI v archivech a definování jejich potřeb. Ve dnech 30. září – 1. října se v Olomouci uskutečnilo každoroční setkání Odborné skupiny vysokoškolských a vědeckých archivů ČAS. Jako hosté se jednání zúčastnili K. Mádrová a M. Ďurčanský, součástí programu byla prohlídka nové budovy zdejšího univerzitního archivu.

Při tradiční podzimní exkurzi, které se tentokrát zúčastnilo 12 kolegů a kolegyň, jsme 22. října zavítali do Zdravotnického muzea Národní lékařské knihovny a do Hrdličkova muzea člověka. Zúčastnění archiváři byli nadšeni, velké poděkování všech účastníků za přípravu skvělého programu tedy patří Šimonu Krýslovi (Národní lékařská knihovna) a Blance Šebánkové (Hrdličkovo muzeum).

Do celého kalendářního roku byla rozprostřena jednání Pracovní skupiny Ministerstva vnitra ČR pro archivní popis, specializované archivy zde zastupují Jakub Doležal (Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR) a Markéta Kabůrková (Archiv Národní knihovny). Skupina se věnovala především tématům souvisejícím se zvyšováním zpracovanosti archivních souborů, jako např.

změna statusu archivní pomůcky či rehabilitace významu manipulačních seznamů, ale i změnám Základních pravidel pro zpracování archiválií za účelem vyjasnění a zjednodušení zásad archivního popisu a tvorby autoritních záznamů.

V roce 2025 se Kamila Mádrová jakožto zástupkyně specializovaných archivů zúčastnila dvou významných mezinárodních odborných setkání. Na 25. Sächsischer Archivtag v Chemnitz (27.–28. března) se odborná debata zaměřila na nedostatek kvalifikovaných pracovníků v archivech, proměnu profesních kompetencí a potřebu systematického vzdělávání a nábory nových archivářů.

Na jarním zasedání univerzitních a vědeckých archivů ve Vídni (24.–25. dubna) byla diskutována problematika správy osobních fondů a pozůstalosti v kontextu digitalizace a využívání nástrojů umělé inteligence, včetně etických a metodických aspektů jejich nasazení. Obě akce přispěly k prohloubení mezinárodní spolupráce a přenosu aktuálních trendů do praxe specializovaných archivů.

A jaké má naše skupina plány na rok 2026? V březnu se jistě v hojném počtu sejdem na Valné hromadě ČAS. Od podzimu 2025 připravujeme již IV. celodenní setkání kolegů a kolegyň ze specializovaných archivů, které se uskuteční 16. dubna v archivním kině Ponrepo a mj. při něm po třech letech budeme volit nový výbor. A samozřejmě se těšíme na podzimní exkurzi!

Tomáš Lachman – Zdeněk Vácha

Zpráva o činnosti Odborné skupiny vysokoškolských a vědeckých archivů České archivní společnosti za rok 2025

Odborná skupina vysokoškolských a vědeckých archivů kromě aktivit, které vycházejí z jejího programového prohlášení – jako je zejména hájení postavení vysokoškolských a vědeckých archivů ve struktuře archivů ČR a v organizaci svých zřizovatelů, spolupráce s archivní správou a ostatními státními i specializovanými archivy – pořádá pravidelně jedenkrát za rok dvoudenní setkání kolegů archivářů. Na těch je kromě odborného programu také vyčleněn čas ke sdílení praxe v jednotlivých archivech, shrnutí jejich činnosti v uplynulém období, či možnost neformálně probrat řadu profesních i osobních témat. V roce 2025 jsme rádi využili pozvání kolegů z Archivu Univerzity Palackého a vyrazili jsme zhlédnout novostavbu jejich archivní budovy, která byla slavnostně otevřena 10. října 2024 v olomoucké městské části Neředín a pojme k trvalému uložení až 6 000 běžných metrů archiválií. Již tradiční dvoudenní setkání proběhlo téměř rok po jejím otevření ve dnech 30. září – 1. října. První den jednání, který moderoval ředitel

tamního archivu Pavel Urbášek, nás po jeho uvítání nejprve jménem ředitele Archivní správy Ministerstva vnitra pozdravil Michal Severa a poté zazněly tyto příspěvky: Jiřina Prokopová – O činnosti specializovaných archivů ve světle výročních zpráv a Milan Vojáček – Mimoskartační řízení s digitálními dokumenty ve vztahu k osobním fondům. Po jejich přednesení měli účastníci možnost si prohlédnout archivní budovu. Večer se pak nesl v neformálním duchu společenského setkání v restauraci Mikulda. Druhý den jednání se role moderátorek zhostily Renata Klvačová a Pavla Dubská opět z olomouckého archivu. Tento den již tradičně patřil volbě výboru naší odborné skupiny (jeho složení je od 1. 10. následující: Daniela Brádlarová, Petr Cajthaml, Radomír Seďa, Sylva Sklenářová, Jana Barbora Slaběňáková, Jiří Šoukal a Pavel Zálešák), a prezentaci jednotlivých archivů. Na závěr odborné části setkání proběhla panelová diskuse s názvem Zkušenosti se softwarem pro archivní zpracování. Zástupci vybraných archivů zde

Foto: Jana Barbora Slaběňáková

Z letošního setkání Odborné skupiny vysokoškolských a vědeckých archivů ČAS v Olomouci, 30. září – 1. října 2025

sdíleli praktické zkušenosti s užíváním jimi vybraného programu, jeho pořízením i udržováním. Poté jsme se již rozloučili a opustili hostitelský archiv. Zájemci se ještě mohli podívat buď na komentovanou prohlídku Arcidiecézního muzea, a nebo na věž katedrály svatého Václava. Tato kostelní věž je druhou nejvyšší kostelní věží v České republice

a dlužno dodat, že výhled z ní byl skutečně dechberoucí. Na tomto místě chci poděkovat kolegům z Archivu Univerzity Palackého za vzornou organizaci a zajištění kulturního vyžití.

Jana Barbora Slaběňáková

III. celodenní setkání Odborné skupiny specializovaných archivů České archivní společnosti

Dne 14. dubna 2025 proběhlo v prostorách Archivu a knihovny Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v Praze Holešovicích již III. setkání Odborné skupiny specializovaných archivů (dále jen OS SA ČAS). Hypermoderní a ekologicky šetrnou novostavbu archiv sdílí s Nejvyšším kontrolním úřadem. Zájem ze strany archivářů byl opět veliký, neboť 80 % procent kapacity sálu bylo zaplněno během prvních tří dnů od zahájení registrace. Letošní setkání se zaměřilo na otázku dalšího vzdělávání v archivnictví, tj. na problematiku, která zazněla na řadě profesních setkání už v minulosti. Organizátoři a členové výboru OS SA ČAS pověřeni přípravou (Tomáš Lachman, Kamila Mádrová a Zdeněk Vácha) začali intenzivně pracovat na obsahu setkání již na začátku léta předchozího roku. Pro letošní jednání zvolili organizátoři nově formát panelových diskuzí, který se velmi osvědčil a jistě bude aplikován i v dalších letech.

Dopolední program byl rozčleněn do dvou bloků. V prvním bloku moderovaném Stanislavem Bártou (Masarykova univerzita) byla diskutována otázka vysokoškolských studijních programů archivnictví v konfrontaci s archivní praxí. Do diskuzního panelu byly přizvány tři odbornice z praxe, jejichž

výběr měl zohledňovat propojení různých pohledů na danou problematiku, a to Iveta Krpálková (Archiv Centra hasičského hnutí), Jana Barbora Slaběňáková (Archiv Masarykovy univerzity) a Daniela Brádlarová (Masarykův ústav a Archiv Akademie věd). Následoval druhý panel moderovaný Kamilou Mádrovou (Český rozhlas), který se zaměřil nejprve na problematiku koncepce studia archivnictví ve vztahu k současné poptávce na pracovním trhu v oboru archivnictví a spisová služba. V druhé části panelu byly prezentovány další možnosti vzdělávání archivářů. V panelu diskutovali zástupci nových a doposud netypických pozic ve specializovaných archivech, a to Eliška Cajthmlová (Archiv Univerzity Karlovy), Jiří Kutil (Národní filmový archiv) a Jiří Sedlický (Vysoké učení technické v Brně). Po obědové pauze a vystoupení ředitele Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra Daniela Doležala s příspěvkem o „highlightech“ českého archivnictví završil společná jednání blok moderovaný Tomášem Dufkou (Archiv Českého rozhlasu). V tomto bloku představili Sylva Poláková (Národní filmový archiv), Jiří Šoukal (Archiv Českého vysokého učení technického) a Jan Vondráček (Masarykův ústav a Archiv Akademie věd) pro-

Diskutující a moderátor I. bloku

jekty dokládající, jak nové technologie mění způsob zpřístupňování archivních obsahů. Audiovizuální záznam celodenní debaty je možné zhlédnout na webových stránkách České archivní společnosti.

Po skončení odborné části programu byla pro účastníky setkání připravena komentovaná prohlídka nového sídla Archivu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Vedoucí archivu Petr Dvořáček nejprve

Diskutující a moderátor III. bloku

seznámil zájemce o exkurzi s genezí celého stavebního projektu. Poté se již 80 archivářů a archivářek vydalo do prostor technologického zázemí objektu, depozitáře knihovny a archivu, restaurátorského a digitalizačního pracoviště a badatelny, kde byly připraveny ukázky z archivních a knihovnických fondů.

Lenka Vrchotová

Český komitét Modrého štítu v roce 2025

Česká archivní společnost patří k zakládajícím subjektům Českého komitétu Modrého štítu (dále jen ČKMŠ), předsedou ČKMŠ je od roku 2024 Pavel Jirásek. Výbor ČAS v ČKMŠ zastupuje od roku 2021 Tomáš Lachman (Národní filmový archiv), členskou základnu pak Vladimíra Hradecká a Jiří Smitka (oba působí ve Státním oblastním archivu v Praze). ČKMŠ se v roce 2025 sešel k pěti jednáním: 24. ledna (Arnoldova vila v Brně), 21. března, 20. května, 5. září a 20. listopadu (zbývající čtyři jednání se uskutečnila ve Státním oblastním archivu v Praze). Dne 13. března 2025 proběhlo jednání zástupců ČKMŠ a Ministerstva kultury

ČR k otázkám bezpečnostního managementu v kulturních a pamětových institucích. ČKMŠ byl na tomto jednání požádán, aby pro Odbor bezpečnostního výzkumu a policejního vzdělávání MV ČR připravil za všechny oblasti zastoupené ČKMŠ shrnutí požadavků k tématu ochrany kulturního dědictví s důrazem na „nové hrozby“ (válečné konflikty, hybridní válka, kybernetické útoky, aktivismus, kategorizace sbírek). Předseda ČKMŠ Pavel Jirásek se v Krakově ve dnech 3.–4. dubna 2025 zúčastnil mezinárodního fóra Bezpečné kulturní dědictví: Výzvy pro Evropu v době války a krize. Společným jmenovatelem setkání byl význam

ruské hrozby pro evropskou civilizaci a její hodnoty. Zpráva vyšla ve Věstníku Asociace muzeí a galerií č. 4/2025. Dne 2. září se uskutečnilo hybridní zasedání Generálního shromáždění Modrého štítu, ČMKŠ zde zastupoval předseda Pavel Jirásek. Ve svých dalších aktivitách bude Modrý štít klást větší důraz na spolupráci s NATO, základní postupy při ochraně kulturního dědictví by se měly promítnout do materiálů i postupů této obranné organizace. V září odstoupil od smlouvy o založení a působení ČMKŠ Český národní výbor ICOMOS (ČNV ICOMOS), své vystoupení již dříve zmiňoval s odkazem na neúměrnou výši ročního institucionálního členského příspěvku, který činí 5 000 Kč pro každou členskou instituci. Prezident ČNK ICOMOS byl opakovaně zván k diskuzi na jednání ČMKŠ, tuto možnost však nikdy ne-

využil. Pouze na jednání dne 20. května 2025 vyslal prezident svého zástupce, ten však jen deklaroval rozhodnutí o vystoupení a žádná témata k diskuzi nepředložil.

Na sklonku roku byla vytištěna v nákladu 2 000 exemplářů již třetí verze Kolečka první pomoci a záchranných prací, která byla aktualizována o nové poznatky a obohacena o nové modelové případy (aktivistická vystoupení, válečné konflikty), pro ČAS je rezervováno 200 exemplářů. I letos byl nejvýznamnější odbornou akcí ČMKŠ tradiční podzimní seminář, který se konal dne 9. října v Národním archivu v Praze a byl věnován ochraně audiovizuálních dokumentů a fotografií. Tomuto semináři věnujeme v letošní Ročence ČAS samostatný příspěvek.

Tomáš Lachman

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

Devadesát roků PhDr. Evy Šmilauerové, CSc.

Obklopena rodinou a přáteli oslavila dlouholetá ředitelka státního okresního archivu Praha-západ Eva Šmilauerová neuvěřitelných 90 let. U příležitosti jejích životních výročí jí bylo věnováno několik článků z pera řady autorů. Nebudu zde tedy nosit pověstné „sovy do Athén“. Protože jsem měla možnost s ní několik obohacujících let pracovat a považuji za čest, že mi kdysi nabídla tykáni, uvedu zde jen pár vzpomínek, které ji coby optimistickou, nezdočnou a zásadovou osobnost středočeského, potažmo českého archivnictví, charakterizují.

Občas si zavoláme, někdy „jen tak“, vždycky však při příležitosti životních výročí či vánočních svátků. Nejsem sama, je nás bývalých kolegů víc, kteří s ní udržujeme kontakt. Na hlase je již věk trochu znát, ale Evina neutuchající životní aktivita a zájem o dění nejen v oboru jsou obdivuhodné.

Pracovala jsem v tehdejší státním okresním archivu Praha-západ jen šest roků v letech 1986–1992, tehdy ještě v Praze 2, Podskalské ulici, ale to, co jsem se od dr. Šmilauerové naučila, jsem bohatě zúročila ve své další praxi. Evina houževnatost, pracovitost, vždy snaha pomoci mladším kolegům mi byly vzorem.

Eva dokázala překonat rozpad manželství, zvládla péči o dva syny, s nimiž zůstala sama, i péči o stárnoucí rodiče. Dnes má pět vnoučat a kupu pravnoučat, z nichž se může těšit. Její nejen odborný život se naplnil vrchovatou měrou.

Vzpomínám na nelehké pracovní podmínky v odloučených depozitářích jak v Praze na Smíchově v bývalých suterénních prostorách zaniklého okresního archivu Praha-jih, tak v Jílovém u Prahy a v Malé Lečici, ležící na samém okraji okresu. Do Jílového jsme jezdily (většinou autobusem)

jednou týdně vyhledávat požadované archiválie. Den jsme začínaly kávou a zákuskem v cukrárně na náměstí, práce nám pak v bývalé městské a později okresní šatlavě rychleji ubíhala. Do Malé Lečice, do budovy zrušené obecné školy, jsme kromě nárazového vyhledání jezdily v létě na týden a pilně zpracovávaly, co bylo třeba. Podvečerní procházky do půvabné krajiny kolem říčky Kocáby byly příjemným zpestřením běžné archivní práce.

PhDr. Eva Šmilauerová na oslavě svých 80. narozenin s PhDr. Jindřichem Schwippelem v SOA Praha v Praze na Chodovci

Určitě by se některým „bezpečákům“ nelíbilo, jak jsme rozkročené mezi protilehlými regály šplhaly téměř horolezeckým způsobem k vyšším policím. Bylo to pohodlnější a snad i bezpečnější, než si často z jiné místnosti přenášet těžké dřevěné štafle – aluminiové či tak zvané bobíky byly ještě hudbou daleké budoucnosti.

Ráda vzpomínám i na čtvrtetní odpoledne, kdy Evu téměř pravidelně navštěvovali její bývalí spolužáci a kolegové. Tak jsem blíže

poznala některé ze zakladatelských osobností českého archivnictví, jako byli např. dr. Josef Hanzal, dr. Josef Tlapák či dr. Josef Křivka. Občas se na kávu stavila i Evina celoživotní kamarádka dr. Ludmila Hlaváčková, manželka mého univerzitního „učitele“, dnešního profesora Ivana Hlaváčka. Jejich vzpomínky na významné osobnosti a postřehy zejména z archivnictví a historie jsem doslova hltala.

Za její celoživotní práci v oboru udělila v roce 2005 Česká archivní společnost dr.

Evě Šmilauerové čestné členství. V roce 2010 byla oceněna ministrem vnitra medailí Za zásluhy o české archivnictví.

Přejme dr. Šmilauerové, aby tu s námi ještě zůstala co nejdéle ve zdraví, těšila se ze své rodiny a překážky, které život přináší, stále překonávala se svým pověstným optimismem.

Vladimíra Hradecká

Lenka Matušíková polojubilující

Počátkem září 2025 ukrojila vzácná kolegyně – a pro řadu archivářů také milá přítelkyně – pomyslnou polovinu svého osmého křížku. Připomínat zde všechny její zásluhy, jimiž se trvale zapsala do dějin našeho archivnictví posledního půlstoletí, je jistě pro většinu čtenářů naší ročenky naprosto

zbytečné. I když chcete-li se něco dozvědět o jejím osobním či profesním životě, marně listujete Archivním časopisem či jiným odborným periodikem, v nichž se zatím u příležitosti jejích životních jubileí, jak to bývá obvyklé, místo pro ni nenalezlo. Naštěstí to alespoň částečně suplují úvodní laudatia sborníku Lenčiných „židovských“ studií, vydaných před deseti lety Národním archivem a její archivní zpráva iniciovaná Milanem Augustinem a Karlem Hallou pro Západočeské archivy z roku 2021. Přestože formálně už je Lenka archivářem pouze emeritním a na své bývalé pracoviště dochází jen na návštěvu, na jejích dalších archivních aktivitách, díky nimž je známa nejen v tuzemsku, se to vlastně nijak neprojevílo. Stále stojí v čele pobočného spolku České informační společnosti při Národním archivu a pod její taktovkou v letošním roce vyjždějí archiváři a konzervátoři na každoroční exkurze do zahraničních archivů již po dvaatřicáté! Stále je duší přípravných komitétů celostátních archivních konferencí, na nichž provázena věčnou souputnicí Helenou Klímovou, vítá účastníky u prezenčního stolku a pak je častuje po všechny tři jednací dny nezbytnými organizačními pokyny. I když s přibývají-

Foto: Karel Müller

Lenka Matušíková při oslavě jubilejní 30. archivní exkurze do zahraničí v roce 2024

cími léty Lenka stále častěji vyhrožuje, že toho už nechá, řekněme si narovinu: Kdo by to chtěl? Aníž si to možná uvědomuje, představuje Lenka v této turbulentní době, která zasahuje i náš obor, určitě jistotu a nepochybně také vzor. Vzor pracovitosti, erudovanosti a přitom také skromnosti, s kterýmižto vlastnostmi vždy přistupovala ke službě archiváliím a badatelům a jimiž stále přispívá ku kultivaci archivní obce, aniž by

ku tomu potřebovala dnes tak často skloňované vize a koncepce. Před časem jsem v úvodu ku sborníku Lenčiných studií připomněl její libůstku mít vždy poslední slovo a vyslovil jsem přání, aby to definitivní ještě dlouho nezaznělo. A co si (i jí) přát víc?

Karel Müller

Abrahámoviny Karla Hally

Když jsem nedávno psal oslavný článek k loňským 65. narozeninám Milana Augustina, na Karla jsem si při tom vzpomněl hned několikrát. U nás na západě i v jeho blízkém německojazyčném příhraničí je totiž dvojka Augustin-Halla známá nejen díky svým často společným spanilým jízdám „za kopečky“. Oba toho spojuje mnohem více, třeba jejich svérázný smysl pro humor, pro méně vnímavé někdy nezvyklý až hůře pochopitelný, leč skutečně nezaměnitelný. I proto mne vlastně překvapuje, že je mezi nimi půldruhé dekády věkového rozdílu, neb to mnohdy opravdu není poznat, třeba ve chvílích jejich vzájemného špičkování.

Chebský rodák, tamní vážený archivní kolega a především aktuální předseda České archivní společnosti Karel Halla oslavil v roce 2025 opravdu „teprve“ půlstoletí existence na tomto světě. A jak se sluší a patří, tak si tohle – v životě muže nesporně důležité výročí – připomněl několikrát. A nejen sám, ale třeba s výborem České archivní společnosti na výjezdním zasedání v Chebu či s námi Západočechy na víceméně neformální poradě v Rokycanech. Karel je osobnost velmi činorodá, a tak o něm bylo leckde napsáno leccos. Osloven redakční radou Ročenky jsem si vzal na pomoc jeho

osobní spis, patnácté číslo Západočeských archivů s obsáhlým rozhovorem s ním a nakonec i vlastní vzpomínky na více než dvacet let, které Karla znám, neboť jako nečlen jím vedeného spolku se za jejich veřejné prezentování nemusím obávat případných spolkových kázeňských postihů.

Karel je spojen se západní výspou Čech vskutku bytostně. Ve městě svého dětství, Aši, získal základní vzdělání, následně si ho v letech 1989–1993 rozšířil a prohloubil na chebském gymnáziu a po ročním učitelském působení na ašské základní škole vystudoval v období 1994–1999 historii a germanistiku na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Poté se vrátil zpět do jeho rodné části Sudet, rok znovu věnoval vzdělávání ašských žáků a v září 2000 konečně zamířil do archivního areálu někdejšího fran-tiškánského kláštera v Chebu, jemuž je od té doby již více než čtvrt století věrný. Výborného průvodce archivem i chebskou (nejen odbornou) společností získal v podobě svého předchůdce Jaromíra Boháče, jehož Karel ve zmíněném rozhovoru s Milanem Augustinem označil za svůj veliký vzor. Ostatně ani Karel, navzdory svému stále ještě mládí, ve výčtu ředitelů z mnoha důvodů výjimečného chebského archivu rozhodně nezapadne.

Za Boháčova porevolučního ředitelování se archiv stal klíčovou základnou česko-německých vztahů a Karel po jeho převzetí v roce 2006 v této spolupráci nejen pokračoval, ale v rámci celého „velkého“ Státního oblastního archivu v Plzni ji s jeho tehdejším ředitelem Petrem Hubkou a karlovarským okresním kolegou Milanem Augustinem povýšil na zcela nevídanou úroveň. Systematická archivní kooperace mezi západočeskými a bavorskými archivy přinesla bohatou úrodu lahodného ovoce

Foto: Xenie Penížková

v podobě několika veleúspěšných projektů zaměřených převážně na digitalizaci archiválií a jejich zpřístupňování prostřednictvím informačního systému Porta fontium, na česko-bavorského archivního průvodce, na digitální vlastivědu a v neposlední řadě též na využívání AI při všestranné práci s archiváliemi. Nejen za právě uvedené obdržel Karel, nepřekvapivě opět souběžně s Milanem Augustinem, v roce 2019 medaili Za zásluhy o české archivnictví. Kar-

lovo na historii bohaté Chebsko však vybízí i k dalším výjimečným odborným aktivitám, jejichž vyvrcholením byla v roce 2022 mezinárodní konference k 700. výročí zástavy Chebu a Chebska českému králi Janu Lucemburskému. Karel byl nejen hlavním pořadatelem konference, ale rovněž během ní zúročil své mnohaleté odborné bádání o středověké chebské městské správě.

Prakticky od počátku své archivní kariéry je Karel členem České archivní společnosti a od roku 2007 i „funkcionář“. Nejprve působil jako řadový člen výboru, od roku 2014 jako místopředseda a v roce 2021 byl zvolen předsedou tohoto významného profesního spolku. Asi nejviditelnější změny přinesl v tandemu se zlínským kolegou Davidem Valůškem v oblasti prezentace výsledků práce českého archivnictví navenek. Zřetelně je znát hlavně obsahová, formální i společenská proměna celostátních archivních konferencí a zejména v poslední době především aktivity spolku na sociálních sítích, v médiích, v oblasti archivní pedagogiky či spolupráce s profesními partnerskými organizacemi ostatních paměťových institucí. Jako nečlen České archivní společnosti sice nevím, jakým je Karel skutečně předsedou, ale vox populi tvrdí: „Máme ho rádi nejvic na světě!“ A protože hlas lidu je i hlasem božím, tak holt to tak asi bude.

Já osobně znám Karla více než dvě dekády jako spolehlivého, ochotného a erudovaného kolegu, s nímž je příjemné spolupracovat, jelikož „táhne“ na branku. A hlavou mi létá několik vzpomínek, většinou těch úsměvných. Třeba ta na konferenci v bayreuthském Lastenausgleichsarchivu v roce 2017. „Přihlásil“ mne na ni on sám a já si podrobnosti svého konferování korespondenčně domlouval s osobou, o níž jsem se podle podoby křestního jména domníval, že je že-

nou. Při osobním setkání se však ukázalo, že nebyla...k velkému Karlovu pobavení. Pak jsem přednesl to, s čím jsem přijel, a došlo na dotazy z publika. Tak trochu (tedy trochu více) jsem spoléhal na Karlovu překladatelskou výpomoc, s tím jsem s ním do Bayreuthu ostatně i jel, v první řadě konferenčních účastníků jsem však sledoval jen jeho opět pobavený úsměv. A ještě jedna příhoda, ta loňská, stojí za publikování: chladím si po včelím bodnutí nohu ve vodě a cestou odkudsi kamsi volá Karel. Hned jsem si na

včelu stěžoval a on...ji politoval, kvůli mně přece umřela. Ještěže nebyla jeho.

I tak mu však u příležitosti jeho abrahámovin přeji všechno dobré: pokračování jeho úspěšné pracovní kariéry, radost z rozvoje jeho domovské Libé, spokojený rodinný život, kvalitní vinnou úrodu a pracovitě včely i plodné trubce.

Ať se daří, Karle, Tobě i ČASce!
Karel Řeháček

Vzpomínka na Viktora Pohanku

Dne 2. listopadu 2025 jsme se rozloučili s naším kolegou Viktorem Pohankou, archivářem ve Státním okresním archivu Kutná Hora, který náhle a nečekaně zemřel 20. října 2025 ve věku pouhých 39 let. Kulisami posledního rozloučení byly působivé prostory nedokončené zámecké kaple na Kačině, zármutek nám však protentokrát nedovolil vnímat zvláštní kouzlo tohoto prostoru. Viktorův odchod prožíváme jako velkou ztrátu – nejen pro jeho rodinu, pro náš archiv, ale i pro dějepisectví Kutné Hory a českou medievistiku. Naděje, které Viktor ztělesňoval, v průběhu rozloučení nejlépe vystihl jeho školitel prof. Martin Čapský, který vedl Viktorovu nedávno dokončenou disertační práci a znal jej od vysoškolských studií v Opavě.

Pokud hovořím za kutnohorské i středoevropské archivářky a archiváře, z Viktorova života známe vlastně jen tu menší část. Do Státního okresního archivu Kutná Hora a mezi zaměstnance Státního oblastního archivu v Praze nastoupil jako čerstvý absolvent historie na Slezské univerzitě v Opavě 1. září 2012. Coby rodák z Rýmařova se v Kutné Hoře rychle zorientoval, snad mu i přirostla k srdci se svojí kamennou gotickou krásou, a přesto-

že jej to několikrát táhlo zpět na Moravu, vytrval s námi po celých následujících třináct let. Ačkoli původně studoval témata související se středověkým Opavskem, severní Moravou a Slezskem včetně zdrojů z polských archivů, přeorientoval se na pozdně středověké dějiny Kutné Hory, jejíž bohaté prameny mu doslova denně procházely rukama. V archivu se začal probírat ve složitých pramenech z proveni-

Foto: Xenie Penížková

ence kutnohorské mincovny, horních úřadů, horního hofmistra a nejvyššího mincmistra. V první řadě jej však zaujaly neobyčejné pramené soubory kutnohorských profesních korporací, tzv. pořádků, spojených s doložením, zpracováním rudy a mincovnou, opět bohatě dochované již z období pozdního středověku. Postupně uspořádal archivní fondy pořádku mincůů a pregěů, rudokupců a zejména kutnohorských i kaňkovských havířů. Vedle nich zpracoval pomůcky k několika fondům kutnohorských cechů, dále osobní fondy vybraných nadregionálních historiků a archivářů, v poslední době se podílel na společné práci s historickým fondem Archiv města Čáslav. Stejný zájem se odrazil i v jeho publikační činnosti, která se postupně odklání od slezských témat ke kutnohorským. Na základě své diplomové práce se věnoval nejprve postavám Albrechta z Koldic, dvořana a hejtmána ve službách krále Zikmunda Lucemburského, a dalšího Zikmundova strážníka Jindřicha Lefla z Lažan. Archivní činnost jej nakonec přivedla ke studiu kutnohorských profesních korporací, s nimi však i k obecnějším otázkám pozdně středověké urbánní historie včetně hospodářských a sociálních dějin. Věnoval se obnově kutnohorského doložení za krále Jiřího z Poděbrad, postavení hornického předměstí na Kaňku, dále cenám a mzdám v kutnohorském revíru v první polovině 16. století, katolickým exulantům

z Kutné Hory za husitských válek, pořádku rudokupců, především však kutnohorskému pořádku havířů. Barvitý život jejich početné korporace, její vliv na městskou politiku a ekonomiku i vnější reprezentace včetně projevů zbožnosti se staly námětem nejen několika odborných článků, ale zejména Viktorovy disertační práce, kterou úspěšně obhájil na Univerzitě Pardubice v září 2025.

Do těch několika řádků se obtížně natěsna Viktorova osobitost i jeho přínos nejen našemu archivu. Vážili jsme si jeho humoru, kritického nadhledu a zaujetí pro celý náš obor. Zejména si však vážím toho, že nadějný historik jako on zůstával s námi na malém, byť nikoli nevýznamném pracovišti okresního charakteru. A navíc byl ochoten se podílet na každodenních úkolech a starostech, ať už se týkaly archivní budovy nebo běžného provozu, byť se leckdy zdály nicotné, a to i zpětně. Nemálo kolegů a badatelů mu vděčí za vhléd do bohatého a pestrého světa kutnohorských pramenů z pozdního středověku i za ochotu podělit se o svoje znalosti při předlouhých konzultacích. Ale je to jen zlomek toho, o čem by bylo možné psát. Nezbyvá mi proto než vyjádřit hlubokou účast Viktorově rodině a jemu vděčnost za společně strávené roky. Kéž by jich mohlo být více.

Vojtěch Vaněk

STATISTIKY

Statistika členů České archivní společnosti k 31. 12. 2025

Celkový počet členů ČAS k 31. 12. 2025	
individuální	561
kolektivní	6
celkem	567
čestní	14
řádní	398
řádní (důchodci)	42
řádní (studenti)	107
celkem	561
státní archiv	173
studenti	107
specializované archivy	74
důchodci (nepracující v archivu)	45
vysoká škola	31
městské archivy	24
Archiv bezpečnostních složek	23
neakreditované archivy	8
soukromé firmy	9
muzea	8
jiná paměťová instituce	7
OSVČ	6
správní archiv	2
jiné zaměstnání	36
neuvešli	8
celkem	561
muži	265
ženy	296
celkem	561
mladší než 25 let	57
26 – 30 let	33
31 – 40 let	80
41 – 50 let	138
51 – 60 let	119
61 – 70 let	60
71 – 80 let	43
více než 80 let	15
neuveдено	16
celkem	561

Statistiky Facebooku České archivní společnosti za rok 2025

Počet interakcí s obsahem:

6 042 = o 47,8 % více

než v roce 2024

Počet nových sledujících:

179 = o 22,6 % více

než v roce 2024

Příspěvek s nejvyšší návštěvností:

„Fond Kláry Holcové pro mladé české archiváře“; zveřejněno 9. září 2025, konec roku

**10 193 shlédnutí
a 24 sdílení**

